

NTL Magasinet

UTGAVE 2 • 2012

For medlemmer i Norsk Tjenestemannslag

**Krever mye
til likelønn**

Side 6-7

**Veteran
ser tilbake**

Side 34-36

**Samling
i Mo i Rana**

Side 14-15

STRAM INN: Sentralbanksjef Øystein Olsen (i midten) gir Jens Stoltenberg (t.v.) og finansminister Sigbjørn Johnsen råd om å endre handlingsregelen.

Ber om mindre oljepengebruk

Sentralbanksjef Øystein Olsen manet til mindre bruk av oljepenger i sin årstale i februar. Han mener dagens handlingsregel som sier at 4 prosent av realavkastningen fra fondet, over tid, kan brukes i de offentlige budsjetter, bør endres. Lavere avkastning på investeringene tilsier at vi må bruke mindre.

– Bruker vi mer enn den årlige avkastnin-

gen på fondet, vil vi tære på sparekapitalen. Skulle avkastningen bli faktisk 3 prosent, innebærer dagens 4-prosentregel for bruken av oljepenger at vi i løpet av de neste 20 årene vil ha tappet nesten 1000 milliarder kroner av fondet, advarte han.

Derfor mener Olsen at 3 prosent bør være normen for handlingsregelen. I 2011 var det

strukturelle, oljekorrigerede underskuddet på statshudsjettet cirka 3 prosent av fondets verdi, ganske nære Olsens ønske.

– Det bør derfor ikke være spesielt krevende å tilpasse bruken av oljepenger til en lavere forventet avkastning. Venter vi, vil en senere nødvendig justering av politikken bli langt mer smertefull, spår han.

FOTO: ANETTE KARLSEN/SCANPIX

NTLMagasinet

lages av Stiftelsen LO Media

Adresseendring: Tlf: 23 06 15 55
epost: kontingentavd@ntl.no

Besøksadresse: Møllergata 10, 0179 Oslo
Postadresse: Postboks 8964,
Youngstorget, 0028 Oslo

Telefon: 23 06 33 66, Telefaks: 23 06 22 71
Epost: ntl-magasinet@lomediana.no
Internett: www.lomediana.no

Ansvarlig redaktør:
Kristian Brustad, Tlf: 23 06 22 78
epost: kristian.brustad@lomediana.no

Fagredaktør:
Anne-Grete Lossius, tlf: 23 06 15 96,
epost: anne.grete.lossius@lomediana.no

Redaksjon: Anders Hauge-Eltvik,
Øystein Bråthen, May Berg, Morten
Hansen og Yngvil Mortensen.

Layout: Ole Palmstrøm, Sheila Olsen
og Thomas Løland.

Webmaster: Heidi Kvalø Engelund

Forsidefoto: Anders Hauge-Eltvik
Grafisk avdeling: Lars Langho,
produksjonssjef, Tlf: 23 06 15 28
epost: lars.langho@lomediana.no

Annonser:
Norsk Militærteknisk Forlag v/Knut Berg,
Tlf: 22 41 60 41, faks: 22 41 60 11.
epost: knut.berg@mil-tek.no

Trykk: Aktietrykkeriet A/S

NTL-magasinet redigeres etter redaktørplakaten og pressens «Vær varsom plakat», og trykkes på svanemerket trykkeri. Formålsparagrafen vår finner du på www.ntl-magasinet.no

☑ Det er veldig greit å få mer nærkontakt med andre NTLere.

Athene Rabliås Finbog, s. 14

FOTO: BERLEND DALHAUG/DIA/Æ

Pionér fyller 90 år

Forbundsveteran Bjørn Rudaa fyller 90 år, og ser tilbake på et langt liv i NTL og fagbevegelsen. Han startet som såpegutt, via NTL og endte som byråsjef. **Side 34–36**

FOTO: ANDERS HAUGE-ELTVIK

Sikrer spora våre

Riksantikvaren fyller 100 år i år, og den aktive NTL-avdelingen med Tron Stranden og Elin Dalen liker at direktoratet er i vinden som aldri før. **Side 26–27**

INN H O L D

Åpner for lærlinger	5
Krever likelønnsloft	6
Tapte rettssak	10
Samles i Nordland	14
Likestillingskjemperne	16
Tema: Spanskesyken	18
Intervjuet: Forhandleren	30
Bjørn Rudaa runder 90	34
Stopp for Manpower	37
Kronikk: Målstyring	38

Prøv vår leserquiz s. 44

forbundslederen

John Leirvaag
john.leirvaag@ntl.no

Fem satsingsområder

NTLs Landsstyre har pekt ut verving og medlemspleie, medbestemmelse, likelønn, pensjon og kampen mot ulovlige midlertidige tilsetninger som spesielle satsingsområder for forbundet i år.

Vi er nå 49 588 medlemmer totalt. Det er avgjørende for NTL og LOs framtidige styrke og innflytelse i samfunnet at vi organiserer en stor andel av de ansatte. Vi er garantisten for et samfunn med solidaritet, sterke arbeidstakerrettigheter og et høyt velferdsnivå. Derfor er verving og medlemspleie et prioritert område også i år.

Organiseringen av offentlig forvaltning påvirker medbestemmelsen og innflytelsen de ansatte og tillitsvalgte har i forhold til egen arbeidsplass. I mange virksomheter svekkes medbestemmelsen som følge av omorganiseringer og uklare kommandolinjer. NTL får stadig meldinger fra tillitsvalgte om at de ofte trekkes inn etter at avgjørelsen egentlig er tatt. Derfor vil medbestemmelse og virksomhetsutvikling få spesiell fokus i 2012.

Det er ikke akseptabelt at kvinnedominerte yrker verdsettes lavere enn mannsdominerte. NTL vil fjerne lønnsforskjeller som skyldes kjønn, etnisk bakgrunn, tradisjoner eller tilfældigheter. Derfor vil vi fortsette den langsiktige likelønns-satsingen i år.

Mange av våre medlemmer i virksomheter utenfor statsforvaltningen som har ytelsespensjonsordninger opplever at arbeidsgiverne presser på for å få endret disse til innskuddspensjonsordninger. I tillegg er det fortsatt en del uløste spørsmål knyttet til pensjonsordningen i SPK etter tariffoppgjøret i 2009. Forbundet har derfor nedsatt en intern kompetansegruppe som skal følge utviklingen på tjenstepensjonsområdet, og foreslå tiltak for å sikre våre medlemmer gode pensjonsvilkår også i fremtiden.

For flertallet i det norske arbeidslivet er det en selvfølge at vi er fast ansatt. Vi har behov for tryggheten det gir. Det betyr at vi kan dra til banken og få boliglån. Det betyr også en viss sikkerhet for at vi kan klare våre utgifter. Vi kan si vår mening på arbeidsplassen uten å risikere å stå uten kontrakt neste måned. NTL opplever dessverre også at arbeidsgiver bruker unntaksbestemmelsene som hjemler midlertidige tilsetninger, uten at det finnes reelt grunnlag. Derfor er kampen mot ulovlige midlertidige tilsetninger en prioritert oppgave for NTL i år.

Det er ikke akseptabelt at kvinnedominerte yrker verdsettes lavere enn mannsdominerte.

Norsk Tjenestemannslag

Sentralbord: 23 06 15 99

Telefaks: 23 06 15 55

E-post: post@ntl.no

(Mailen blir videregitt til rette vedkommende)

Internett: www.ntl.no

Administrasjonen

Leder: John Leirvaag, Tlf: 23 06 15 54

1. nestleder: Anita K. Solhaug, Tlf: 23 06 15 80

2. nestleder: Fredrik Oftebro, Tlf: 23 06 15 93

Hovedkasserer: Anita Busch, Tlf: 23 06 15 56

Kontorsjef: Trine E. Stabelfelt, Tlf: 23 06 15 98

Forværelse: Frank Otterstad, Tlf: 23 06 15 90

Forhandlings- og utredningsavdeling

Lena Lyche, forværelse, Tlf: 23 06 15 44

Gruppe Tilsetnings- og personalsaker

Dag Ratama, sekr., Tlf: 23 06 15 50

Siv Anita Hagen, sekr., Tlf: 23 06 24 51

Lisa Granlund, sekr., Tlf: 23 06 15 78

Gruppe overenskomst

Tor Erik Granum, sekr., Tlf: 23 06 15 32

Hilde Larsen, sekr., Tlf: 23 06 15 30

Tove Helvik, sekr., Tlf: 23 06 15 36

Gruppe Stat

Guro Vadstein, sekr., Tlf: 23 06 15 97

Vibecke S. Eriksen, sekr., Tlf: 23 06 15 43

Thomas Sandvik, sekr., Tlf: 23 06 15 64

Anne Henriksen, sekr., Tlf: 23 06 15 33

Samfunns- og informasjonsavdelingen

Berit Asker, sekr., Tlf: 23 06 24 52

Dag Westhrin, sekr., Tlf: 23 06 15 57

Ragnar Bøe Elgsaas, sekr., Tlf: 23 06 15 45

Tove Lise Granli, infoansvarlig, Tlf: 23 06 15 31

Hallvard Berge, inforådgiver, Tlf: 23 06 15 60

Organisasjonsavdelingen

Rolf Herman Longnes, org. sekr., Tlf: 23 06 15 81

Reidun Aamland Andersen, sekr., Tlf: 23 06 15 91

Leif E. Helland, sekr., Tlf: 23 06 15 37

Ingerid Marie Utvik, sekr., Tlf: 23 06 15 42

Kristin Fosse, forværelse, Tlf: 23 06 15 51

Kurs og opplæring

Britt Barlie, Tlf: 23 06 15 41

Administrasjonsavdelingen

Arkiv/ekspedisjon

Berit Lyseng Longnes, avd. leder, Tlf: 23 06 15 48

Jo-Inge Henriksen, Tlf: 23 06 15 40

Regnskapsavdelingen

Sigrunn Pettersen, regnsk.fører, Tlf: 23 06 15 46

Tove Hermansen, Tlf: 23 06 15 47

Kontingentavdelingen

Mona Skjold, avd. leder, Tlf: 23 06 15 59

Aino Korbi, Tlf: 23 06 15 34

Marie Rennemo, Tlf: 23 06 15 53

May Vangen, Tlf: 23 06 15 52

Anne Mette Kjos, Tlf: 23 06 15 38

Morten Evenrud, Tlf: 23 06 15 94

Hege Gustavsen, Tlf: 23 06 15 39

Sahdia Begum, Tlf: 23 06 24 46

FOTOFINAR FJELLVIK

Økt ledighet i løpet av året

I løpet av året kommer arbeidsledigheten til å øke med 5000 personer, viser nye beregninger fra NAV. Selv om etaten venter at sysselsettingen vil øke med 40 000, regner NAV med at det vil være 5000 flere ledige enn ved årsskiftet, da det var 63 700 helt arbeidsløse.

– Grunnen til at tallet på arbeidsløse ikke går ned, selv om flere er i arbeid, er først og

fremst den sterke befolkningsøkningen, sier arbeids- og velferdsdirektør Joakim Lystad.

– Konkurransen om de ledige jobbene vil nok øke litt til neste år, også. Og når konkurransen om jobbene øker, blir det enda viktigere å søke jobb aktivt.

Han ber arbeidsløse til å ta kontakt med NAV. (ANB) ■ ■

NTL åpner for lærlinger

NTL tilbyr nå et helt nytt medlemskap for lærlinger, med fulle rettigheter til en lav pris.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst)
anders@lomediana.no

NTLs landsstyre vedtok i februar å tilby et helt nytt medlemskap rettet inn mot lærlinger i statlige virksomheter. Studentmedlemskapet blir også utvidet til å gjelde i seks måneder etter endt utdanning, for deltidsjobbende, arbeidsløse og for dem i kortere engasjementer.

Viktig. Lærlingene betaler 250 kroner i halvåret, akkurat som studentene. Dette gir dem fullverdig medlemskap i NTL, med innboforsikring, rettigheter og plikter som ordinære medlemmer. Lærlingmedlemskapet varer så lenge lærlingkontrakten varer.

Hovedkasserer Anita Busch har ledet utvalget som utformet det nye medlemskapet. Hun tror det vil bli godt mottatt.

– Et av de beste argumentene vi har for dette medlemskapet, er at disse medlemmene får fulle rettigheter. Det er et poeng vi bør selge inn. Du får ikke bare rådgivning, men du får hjelp om noe skulle skje på arbeidsplassen din, sier hun.

Fornøyde. Medlemmene i landsstyret er glade for at NTL nå får et eget lærlingmedlemskap. Forsvaret har for eksempel 500 lærlinger, noe som gir leder Dag Agledal i NTL Forsvaret et nytt vervepotensial.

– Med dette medlemskapet kan vi løfte verveområdet, og kan si at målet er minimum halvparten av lærlingene, sier han.

At konkurrerende forbund tilbyr gratis medlemskap for lærlinger, mener landsstyre bør møtes av argumentene om at medlemskapet i NTL gir en helt annen støtte for lærlingene.

MEDLEMSKAP: Lærlinger får nå tilbud om et eget medlemskap i NTL. ARKIVFOTO HÅVARD S.ÆBØ

“ Et av de beste argumentene vi har for dette medlemskapet, er at disse medlemmene får fulle rettigheter. Det er et poeng vi bør selge inn.

Hovedkasserer Anita Busch

– En av konkurrentene tilbyr rådgivning på regionalt nivå. Men dette er et fullverdig fagforeningsmedlemskap, med fulle rettigheter, de er valgbare, har krav på oppfølging og krav på å delta i alt vi tilbyr, sier forbundssekretær Leif Helland.

Flere. Flere i landsstyret tar også til orde for å få staten til å ansette flere lærlinger. NAV ble brukt som eksempel, der det bare skal være seks lærlinger blant 15 000 ansatte.

– Vi er inne i en tid med store utfordringer med arbeidsledig ungdom i Europa. Jeg synes staten forsømmer sine plikter som arbeidsgiver når de ikke tilbyr flere lærlingplasser, sier Helland.

Terje Johan Eriksen fra NTL Sentralforvaltningen støtter dette:

– Staten har alt for vage formuleringer om lærlingplasser. Men vi som tillitsvalgte kan presse på for dette i budsjettprosessene rundt om i virksomhetene, sier han.

Har tiltakene klare

Både Unio og YS har tiltakene klare når Aps finanspolitiske talsmann varsler hjelp til et moderat lønnsoppgjør.

– Hvis partene selv ønsker å bidra til et ansvarlig lønnsoppgjør, så må også myndighetene stille opp, sier lederen av Stortingets finanskomité, Torgeir Micaelsen (Ap).

Unio og YS er klare på hvordan regjeringen

kan bidra dersom den bestemmer seg for å hjelpe under vårens hovedoppgjør. Unio-leder Anders Folkestad mener regjeringen kan bidra både med kompetanseutvikling og økt likelønn. YS-leder Tore Eugen Kvalheim foreslår akkurat de samme tiltakene. – Vi er ikke kommet langt nok når det gjelder likestilling, likelønn og kompetanseutvikling, sier Kvalheim. (ANB) ■■

Krever penger til

NTL prioriterer likelønn i sine krav til årets tariffoppgjør. Kjøpekrafta til de med lav og midlere lønn må økes, slår forbundet fast.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst og foto)
anders@lomedia.no

Landsstyret i NTL vedtok i begynnelsen av februar sin tariffpolitiske uttalelse. Et sterkt krav er en prioritering av likelønn, og en stor avsetning til justeringsoppgjør i staten som en del av en langsiktig satsing på likelønn.

Krav. Som en del av likelønnsatsingen mener NTL at dette sikres best gjennom sentral lønnsdannelse, og forbundet vil forsvare systemet med sentrale forhandlinger og generelle tillegg. De avviser også prøveprosjekter med ren lokal lønnsdannelse.

NTL poengterer også at tilleggene bør gis som flate kronetillegg, for å motvirke økende lønnsforskjeller. Uttalelsen sier også at frontfagsmodellen ikke kan opprettholdes over tid hvis enkelte systematisk får lavere lønnsvekst enn frontfagene, når veksten for funksjonærer og ledere tas med.

Av andre krav NTL kommer med, finnes forsvaret for bruttopensjonsordningene, ferdigstilling av etter- og videreutdanningsreformen og bedre studiefinansiering.

– Slik jeg oppfatter det er det veldig bred enighet om hovedlinjene i tariffpolitikken i NTL, sier leder John Leirvaag.

Diskusjon. I debatten om uttalelsen ble det diskutert om det var lurt å poengtere at de med lavere og midlere inntekter må få økt kjøpekraft.

TARIFF: NTL-leder John Leirvaag, (t.v.), LO Stat-leder Tone Rønoldtangen og LO-nestleder Tor-Arne Solbakken disk

Flere i landsstyret tok til orde for at lønnstabellen i staten har utviklet seg i feil retning, slik at et lønnstrinn høyt oppe er verdt veldig mye mer enn de lenger nede. Dette øker forskjellene, mener mange.

– Hovedlønnstabellen og differansene som er i ferd med å oppstå kan true lønssystemet

i staten. Fra lønnstrinn 40 til 41 går man opp med 4700 kroner, mens ett trinn opp fra 89 til 90 gir nesten 60 000 kroner. Jeg tror det er på tide å se på behovet for endring av hele tabellen, sier Erling Broen fra NTL Skatt.

Han tok også, sammen med flere, til orde for å ta inn et avsnitt om boligpolitikk i uttalelsen,

Voksne ønsker mer datahjelp

Et klart flertall av den norske befolkningen ønsker å bli bedre på data og nett – og aller helst i jobbsammenheng. I en undersøkelse fra Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, om digital kompetanse i den norske befolkningen, oppgir hele 62 prosent i alderen 18-67 år at de ønsker å styrke sin digitale kompetanse. 48 prosent av disse sier de trenger det

i jobbsammenheng. – Behovet der ute er stort. Rapporten viser hvor viktig arbeidslivet er som læringsarena for digital kompetanse, sier Lene Katrin Guthu, seniorrådgiver i Vox, til ANB.

I fjor ble det delt ut i overkant av 90 millioner kroner til opplæring i lesing, skriving, regning og data i norske virksomheter. (ANB) ■■

FOTO: VALERIE NILSEN

likelønn

uterte tariffpolitikk på NTLs landsstyre.

veksten skal skje sentralt. Jeg kommer fra en arbeidsplass der det er ønske om et lokalt prøveprosjekt med ren lokal lønnsdannelse, og vi har alt å vinne på å stå i mot det.

Trussel. LO Stat-leder Tone Rønoldtangen støtter Høverstad i dette:

– I dét det kommet ett prøveprosjekt, så er hele det statlige lønssystemet ødelagt, fastslår hun.

Hun poengterte i sin innledning at ubekvemstilleggene er noe som bør heves.

– De er sørgelig lave. Utfordringa med å løfte dem, er at i staten er det menn som jobber turnus. Dess mer de får i ubekvemstillegg, jo større blir skjevheten mellom menn og kvinner, sier hun.

LOs nestleder Tor-Arne Solbakken innledet også før tariffdebatten. Han sier at selv om Norge har klart seg veldig mye bedre enn så godt som alle land i Europa, holder vi fremdeles pusten fordi vi ikke vet hvor hardt krisa kan slå innover Norge på lengre sikt. Han bekrefter at heving av de som tjener minst blir viktig:

– For mange forbund er det viktigste med hele oppgjøret å løfte de lavest lønte. Garantiordningene for dette kan bare forbedres, og arbeidsgiverne vet at vi streiker for dette. Det er heller ikke problem å mobilisere medlemsmassen på dét, sier han.

For å oppnå likere lønn mellom kjønnene, begynner Solbakken å lure på om man har oppnådd det man kan i tariffpolitikken:

– Det er en del strukturelle ting som gjør at kvinner tjener mindre enn menn. I time-lønn tjener mennene 15 prosent mer, men på inntekta er forskjellen 35 prosent. Det kommer av to faktorer, at kvinner jobber mer deltid og at overtida tas ut av menn. Jeg syns vi skulle hatt et større fokus på elementa som lager den forskjellen på 35 prosent, sier han.

men denne ble vedtatt å sende videre til Forbundsstyret for oppfølging.

Gudrun Høverstad fra NTL NVE støtter Broen:

– Den økende forskjellen mellom lønnsstrinene er et stadig større problem. Jeg er også glad for at det understrekes at størstedelen av lønns-

Rører ikke pensjonen

Hanne Bjurstrøm garanterer at regjeringa ikke vil røre ved den offentlige tjenestepensjonen.

Statsråd Hanne Bjurstrøm (bildet) innledet på landsstyremøtet om den offentlige tjenestepensjonen. Hun gjen tok at regjeringa hadde ønsket en annen løsning enn det forhandlingsresultatet ble, men understreket at regjeringa lever godt med forliket. Hun avviser dermed antydninger om en omkamp om pensjonsforliket.

– Regjeringa mener fortsatt det ville vært bedre om reglene i det offentlige var bedre tilpasset alderspensjonen i folketrygden, men vi vil ikke ta noe initiativ til en omkamp. Vi er selvsagt åpne for diskusjon om partene ønsker det, men ballen ligger hos partene, og vi vil ikke ta et nytt initiativ, sa hun.

Fra NTLs landsstyre kom det flere innvendinger til blant annet vanskelighetene lavtlønte og deltidsarbeidende har med å oppnå en god pensjon.

– Mange kvinner med deltid og lav lønn får ikke lov til å gå av når de vil fordi de har for lav pensjonsformue. Med så store levealdersforskjeller som vi har, må noen betale pensjonen til de som lever lengst. Og det er de som lever kortest, sier Gudrun Høverstad i NTL NVE.

Forbundssekretær Dag Westhrin følger opp.

– Det å gå av med pensjon tidlig handler om arbeidsvilkår og er et klassespørsmål. Jeg synes det er underlig at en representant fra Arbeiderpartiet ikke tenker mer rundt de klassemessige konsekvensene et pensjonssystem har, sier han.

Bjurstrøm parerer med at det på langt nær er pensjonssystemet som er hovedproblemet.

– Det er en sosial forskjell mellom de som lever lenge og kort. Men det er ikke ett svar på det. Utfordringene skriver seg fra samfunnsstrukturene generelt, og det er litt rart å bruke dem som argument for et pensjonssystem jeg mener ikke er morgendagens modell, sier hun.

Nettverk er viktigst

Vårt eget personlige nettverk er viktigst når vi jakter ny jobb. Til tross for at vi i økende grad benytter oss av nye mediekanaler for å søke jobb, er det fremdeles vårt eget nettverk av kontakter som er den viktigste kanalen for jobbsøking, viser en ny undersøkelse.

Ifølge undersøkelsen benytter nesten hver femte av oss egne nettverk når vi søker ny jobb.

Undersøkelsen viser også at menn er flinkere til å utnytte nettverk til dette formålet enn kvinner.

– Vi vet at troverdighet og kjennskap er viktige elementer når vi skal søke ny jobb, og det er noe både arbeidsgiver og arbeidstaker er opptatt av, sier Kristian Fæste i Xtra personell, som bestilte undersøkelsen. (ANB) ■■

Frykter økte lønnsf

Kjøpekraften skal sikres ved årets lønnsoppgjør, men LO er bekymret for at mer todelt økonomi vil gjøre det vanskelig å holde lønnsforskjellene i sjakk.

■ **EINAR FJELLVIK** (tekst)
einar.fjellvik@lomediamedia.no

■ **MORTEN HANSEN** (tekst)
morten.hansen@lomediamedia.no

■ **MARTIN GUTTORMSEN SLØRDAL** (foto)
martin.slordal@lomediamedia.no

– Samordning blir helt avgjørende. Hvis det nå blir fullstendig bonanza i de sektorene som går bra, så vil det føre til økte lønnsforskjeller i Norge. Og det ønsker vi jo ikke, sa LO-leder Roar Flåthen i sin innledning på representantskapsmøtet til LO.

Dystert bakteppe. Både i Flåthens innledning og i LOs tariffpolitiske uttalelse blir det malt et mer enn vanlig dystert bakteppe for årets lønnsoppgjør.

Gjeldskrisa i Europa kan utvikle seg til en ny finanskrisa, og den kan ramme Norge like hardt som i 2008-2009, advares det. Men selv uten ei ny finanskrisa er LO-ledelsen bekymret for utviklingen i norsk økonomi:

«Vi kan stå foran en skarp todeling av økonomien som både kan svekke sysselsettings-situasjonen, men også komplisere en helhetlig lønnsdannelse», heter det i uttalelsen.

Tredelt økonomi. I sin innledning utdypet LO-leder Roar Flåthen dette med å tegne et bilde av en tredelt økonomi:

FORSKJELLER: LO-leder Roar Flåthen advarte mot økende forskjeller på LOs representantskapsmøte i slutten av februar.

LOs krav

- Sikring av kjøpekraften for alle
- En kombinasjon av egne sentrale tillegg, bedring av minstelønnsatser og garantiordninger som fremmer like-lønn og motvirker lavlønn
- Strukturelle tiltak for likelønn, herunder tiltak som fremmer grunnbemanning, heltid og kompetanseheving, seriøsitet og lønnsevne i utsatte bransjer
- Prioritering av kvinnedominerte grupper innenfor sentralt avtalte rammer i offentlig sektor
- Prioritering av likelønn i relevante bransjer i privat sektor

– Offentlig sektor og de deler av privat sektor som er skjermet mot konkurranse fra utlandet går som normalt.

– De delene av næringslivet som er innrettet mot olje- og gasssektoren opplever «all time high» og bedre framtidsutsikter enn på lenge.

– Andre deler av konkurranseutsatt sektor som treforedling, aluminiumsproduksjon og turisme, sliter med sviktende etterspørsel fra utlandet.

Frontfaget. – Jeg er redd dette bare kommer til å forsterke seg ut over i året, sa Flåthen og viste til stadige bekymringsmeldinger fra forbund og tillitsvalgte.

I denne situasjonen mener LO-lederen den såkalte frontfagmodellen, der eksportindustrien legger malen for de øvrige lønnsoppgjørene, er

Spår nytt parti på Stortinget

Valgforsker Frank Aarebrot ber resten av partiene om å se opp for Miljøpartiet De Grønne.

– Valgresultatet i kommunevalget ga Miljøpartiet De Grønne (MDG) talerstoler i en rekke viktige byer og fylker, sier valgforsker Frank Aarebrot til Avisenes Nyhetsbyrå (ANB).

Han minner om at partiet nå er representert i valgkretser som Rogaland, Hordaland, Sør-

Trøndelag og Oslo.

– Herfra er det relativt lett å bli valgt inn til Stortinget. Fireprosentregelen gjelder jo ikke fylkesmandater, legger Aarebrot til.

Aarebrot mener SV og Venstre rett og slett har kastet kortene, sammenlignet med MDG. Han mener de da kan kapre velgerne som først og fremst er opptatt av miljø. (ANB) ■■

FOTO: COLOURBOX.COM

Orskjeller

viktigere enn noensinne. Han minnet også om at det kriserammede Europa er vårt viktigste marked.

– Vår velferd er basert på at vi får solgt våre produkter til dette markedet. Det gjør det utfordrende å gjennomføre et lønnsoppgjør, sa Flåthen.

Enig med NTL. NTL krevde i sin tariffpolitiske uttalelse fortsatt satsing på likelønn. Nå har de LOs representantskap i ryggen når kravet fremmes i årets tariffoppgjør. Fire av fem krav går på lav- og likelønn.

Det er en prioritering leder i Norsk Tjenestemannslag (NTL), John Leirvaag, er fornøyd med.

– Det er et godt utgangspunkt for oss. Vi kan være mer treffsikre i tariffoppgjøret, sier Leirvaag.

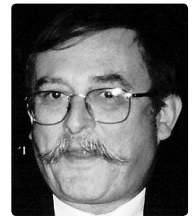
Krav som er i tråd med det NTL ønsker, og et lavt overheng, gjør at Leirvåg tror det skal være mulig å krympe lønnsforskjellene noe. For industrien har et overheng – den allerede sikrede årslønnsveksten – som er mellom et halvt og tre-kvart prosent mer enn staten. Dermed har de statsansatte litt mer å rutte med når kroner og ører skal fordeles.

– Det gir oss et større handlingsrom til å gjøre noe med for eksempel likelønn. Så får vi håpe at oppgjøret i NHO-området blir så bra at kjøpekraften sikres der, sier Leirvaag.

MINNEORD

Tore Annaniassen

Tidligere forbundssekretær i NTL Tore Annaniassen døde 20. januar 2012 etter kort tids sykdom. Han ble 69 år. Tore hadde meget bred og allsidig erfaring både som tillitsvalgt og som befal og sivilist i Forsvaret. Tore gjennomførte befalskole i 1962, senere studier i økonomi og Luftforsvarets stabsskole. Dette i tillegg til fagbevegelsens høyeste skoling.

Hans første tillitsverv i fagbevegelsen var i 1964, da han ble sekretær i Heimevernbehalets landsforbund. Her ble han leder av lokalavdelingen og hovedtillitsvalgt for Luftforsvarets befalsforbund ved Luftforsvarets sambands- og radarskole ved Lutvann i Oslo. Senere i verv som sekretær, kasserer, styremedlem og nestleder i NTL Forsvarets avdeling i Oslo. Han var tillitsvalgt som sekretær ved NTL Forsvarets sekretariat i åtte år fram til august 1997, da han ble valgt som forbundssekretær i NTL. Han var forbundssekretær ved forbundskontoret i seks år, før han gikk av med pensjon i 2003.

Tore var en dyktig og engasjert tillitsvalgt som aldri mistet troen på fagbevegelsens verdier. Hans sterke rettferdighetssans og brede kunnskap var en god ballast. Tore tok ansvar for et bredt spekter oppgaver ved NTLs forbundskontor, hvor han histo medlemmer i tunge personalsaker eller kjempet for gode kollektive rettigheter i forhandlinger med arbeidsgivere.

Også som pensjonist var Tore engasjert i fagbevegelsen, da i NTL Forsvaret Vikens Pensjonistutvalg.

Kollegaer som arbeidet sammen med Tore på forbundskontoret, vil huske Tore som en omgjengelig og kunnskapsrik kollega som alltid stilte opp og delte sin kunnskap med andre.

Norsk Tjenestemannslag lyser fred over Tore Annaniassens minne.

John Leirvaag,
forbundsleder i NTL

Dag Agledal,
leder i NTL Forsvaret

Slår alarm om miljøgifter

Myndighetenes innsats i kampen mot miljøgifter er skuffende, mener miljøstiftelse. Miljøgifter forblir lenge i kretsløpet, hoper seg opp i kroppen til dyr og mennesker og har alvorlige langtidsvirkninger for mennesker.

– Skal vi klare å kutte bruken av miljøgifter, må miljøvernminister Erik Solheim følge opp anbefalingene Miljøgiftsutvalget kom med,

sier Alvhild Hedstein, direktør i stiftelsen Miljømerking. Miljøgiftsutvalget overleverte i november 2010 rapporten «Et Norge uten miljøgifter» til miljøministeren. Hedstein synes lite er blitt gjort etter det.

– Mye tyder på at miljøgiftsutvalgets rapport havnet rett i en skuff i Miljøverndepartementet, mener Hedstein. (ANB) ■■

NTL tapte kurs-s

NTL-medlemmer ved Norsk Tipping ble i 2010 nektet permisjon med lønn for å delta på kurs. Saken endte i Arbeidsretten, med nederlag for LO Stat og NTL.

■ **ANNE-GRETE LOSSIUS** (tekst)
anne.grete.lossius@lomediamedia.no

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (foto)
anders@lomediamedia.no

Norsk Tipping og Spekter mener kursets innhold ikke gir fri med lønn, samt at det ble arrangert av den lokale foreningen. Norsk Tippings mener dermed at kurset ikke utløser retten til fri med lønn.

I Arbeidsretten er det rett på sak. LO-advokat Sigurd-Øyvind Kambestad starter ballet. Han forklarer grundig hvorfor de ansatte som deltok på kurs har krav på lønn, etter LO Stat og NTL sitt syn.

Kambestad sier at Spekter legger til grunn at det kun er ansatte som skal velges som tillitsvalgte som kan få fri med lønn.

– I LO har vi demokrati. Vi kan ikke vite på forhånd hvem som blir valgt inn i tillitsverv, sier Kambestad ironisk, til lav humring bak i salen.

Organisasjonsfaglig. Om pensjonsreformen, som var hovedtemaet på kurset, skulle anses å være et såkalt organisasjonsfaglig kurs eller ikke, var også et tvistespørsmål. Hovedavtalen i Spekter krever at kurs skal være organisasjonsfaglige for å få fri med lønn.

Kambestad viser til en dom fra 2009, der Transportarbeiderforbundet var oppe i en tilsvarende sak, og fikk medhold. Innholdet i dette

DISKUTERER: LO-advokat Sigurd-Øyvind Kambestad (t.v.), LO Stat-sekretær Lise Olsen, nestleder i LO Stat, Eivind saken i en kort pause.

kurset var også pensjonsreformen, noe retten den gang mente var et organisasjonsfaglig kurs.

Kursinnholdet ble underveis i rettsforhandlingene dempet ned fra Spekters side.

I Hovedavtalen står det også presisert at ansatte og tillitsvalgte kan få fri om dette ikke går utover driften. I tilfellet på Norsk Tipping fikk alle de om lag 30 permisjon, men de som ikke hadde tillitsverv ble trukket i lønn.

Få tillitsvalgte. Spekters advokat, Tarjei Thorkildsen, mener det er problematisk at kun fem av de tretti var tillitsvalgte. – Det er kun tillitsvalgte som har krav på lønn, og ansatte som

“ Vi kan ikke vite på forhånd hvem som blir valgt inn i tillitsverv.

LO-advokat Sigurd-Øyvind Kambestad

skal utdannes til tillitsverv. Ikke generell kursing av medlemmer, framholder han.

Thorkildsen sier også at Paragraf 26 i Hovedavtalen, med overskriften «Tjenestefri for ansatte», betyr ansatte på opplæring for å bli tillitsvalgte.

40 åring amok med brekkjern

Den dramatiske episoden på NAV-kontoret i Lillestrøm skjedde i starten av februar.

– Vi ble oppringt av en av de ansatte på NAV, situasjonen var dramatisk, men raskt under kontroll da vi var der, sier operasjonsleder Øyvind Strømsborg i Romerike politidistrikt, til rb.no. Politiet pågrep 40-åringen fra Skedsmo kun få minutter etter oppringingen.

Leder for NAV-kontoret i Lillestrøm, Jan-Henrik Karlsen, forteller at ingen ble fysisk skadet i episoden. Han forteller at de ansatte ved kontoret er kurset i å håndtere slike situasjoner.

– Jeg kjenner ikke hele bakgrunnen, men han hadde et brekkjern og begynte å gå løs på noen ruter og en vegg inne på kontoret, sier Karlsen. (ANB) ■■

FOTO: LISA TURØY CHRISTIANSEN

ak mot Spekter

Gran (bakerst t.h.) og NTL-leder John Leirvaag diskuterer

Tjenestefri for ansatte

Paragraf 26. Tjenestefri for ansatte

Ansatte skal ikke uten tvingende grunn nektes tjenestefri når de skal delta i:

- a) forhandlinger i Spekter
- b) kurs for tillitsvalgte/organisasjonsfaglige kurs som arrangeres av vedkommende forbund/forening (LO Stat og Spekter er enige om at forening i dette tilfellet er det samme som forbund. Red. anmerkning), hovedorganisasjon og opplysningsorganisasjon,
- c) faglige delegasjoner, eller
- d) nyttes som foreleser/kursleder i organisasjonens kurs for tillitsvalgte
- e) representantskapsmøter

LO-advokat Sigurd-Øyvind Kambestad framholder at kurset som ble avholdt av NTL-foreningen ved Norsk Tipping kvalifiserer til fri med lønn, og krever at lønnen blir etterbetalt til medlemmene.

– NTL innvilger og godkjenner kurs. Kursvirksomhet gis retningslinjer fra sentralt hold. NTL har styring med kursvirksomheten faglig sett, sier Kambestad.

Spekters advokat er derimot av en annen oppfatning. Han sier at dette kurset ikke oppfyller kravene til å være et sentralt kurs.

Alldri noe tema. Sekretær i LO Stat og tidligere mangeårig NTL-sekretær, Lise Olsen, forteller at hun har forelest ved uttallige kurs. Det har aldri vært snakk om at kursdeltakerne skulle trekkes i lønn.

– NTL har hatt denne formen for kurs helt siden Hovedavtalen mellom Spekter og LO Stat ble opprettet i 1995, sier Olsen.

Forbundsleder John Leirvaag forklarer at kurs som er virksomhetsoverskridende blir

avholdt av forbundet sentralt, mens kurs som omhandler mer lokale forhold er det de lokale leddene som tar seg av. Altså en slags desentralisering. Han legger til at i Spekter-området har NTL 42 ulike avtaler.

Også LO Stats nestleder, Eivind Gran, sto på vitnelista. Han var sentral da Hovedavtalen mellom Spekter og LO Stat ble innført i 1995.

– At ordet «ansatte» i paragraf 26 i Hovedavtalen skulle tolkes som noe annet, var ikke noe tema, sier han.

Gran påpeker også at Spekter har et helt annet avtaleopplegg enn alle andre.

– Er det en part som burde skjønnet viktigheten av skreddersøm, er det nettopp Spekter, sier en lett irritert nestleder.

Fikk medhold. Arbeidsretten ga Spekter medhold i at dette var å anse som et lokalt kurs, og dermed ikke berettiget til permisjon med lønn.

– LO Stat vil nå utarbeide forslag til hvordan forbundenes kursvirksomhet bør legges opp for å tilfredsstille reglene i Hovedavtalen i Spekter. Det er også en rekke uavklarte uenigheter rundt disse bestemmelsene, så jeg vil ikke se bort fra at det blir nye runder i retten, sier sekretær i LO Stat, Lise Olsen.

Overrasket. – Jeg er svært overrasket over dommen. Vi har fulgt samme praksis for forbundets lokale kursvirksomhet i godt over 25 år. At dette ikke skal telle når en Hovedavtalebestemmelse som ble inngått i 1995 skal fortolkes, kunne jeg ikke drømme om, sier NTL-leder John Leirvaag.

Han legger til at arbeidsgiveren ved Norsk Tipping ikke har nevnt at dette har vært noe problem før i 2010.

– Nå er det bare å brette opp armene og endre måten vi arrangerer våre lokale kurs i Spekter-området på, slik at de er i tråd med arbeidsrettens fortolkning, sier Leirvaag.

– Ordet ansatte er kun kosmetisk. Det har aldri vært ment som annet enn at dette skal være tillitsvalgotplæring, sier han.

Thorkildsen påpeker også at temaet pensjon er ren medlemspleie, som ikke kan gå på arbeidsgivers regning.

Krever etterbetaling. Det som til sist ble det store, og avgjørende punktet i saken, var om kurset skulle ses på som et lokalt kurs eller som et sentralt kurs. Både LO Stat og Spekter er enige om at «forening» i Hovedavtalen er å anse som forbund, og at det kun er forbundsvise kurs som kvalifiserer til permisjon med lønn.

Mange unge vil jobbe med olje

Fire av ti ungdommer kan tenke seg en jobb i olje og gassindustrien. Det viser en fersk undersøkelse utført for Oljeindustriens landsforening. Det er åtte prosentpoeng opp fra en tilsvarende undersøkelse ett år tidligere. 55 prosent av guttene svarer ja på spørsmålet, mens det bare er 23 prosent av jentene som ser til norsk sokkel når de skal gjøre sine yrkesvalg.

– At fire av ti unge kan tenke seg å jobbe i olje- og gassindustrien, gir grunn til optimisme. Med flere funn den siste tiden har nok ungdommen fått øynene opp for at det vil være spennende og viktige oppgaver i norsk olje- og gassnæring i mange tiår fremover, sier administrerende direktør Cro Brækken i OLF. (ANB)

Ønsker samling v

Ansatte i regjeringkvartalet er fornøyde med at de fortsatt skal være i sentrum, men krever god sikring.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst)
anders@lomediamedia.no

I slutten av januar fastslo statsråd Rigmor Aasrud at det framtidige regjeringkvartalet skal ligge samlet i Oslo sentrum. Om høyblokka skal rives eller bestå blir ikke bestemt før i 2013.

NTL-foreningene NTL-magasinet har snakket med uttrykker tilfredshet med at de skal være samlet.

Samling. – Det som blir viktig for oss er at vi igjen blir samlet i sentrum. Nå ligger vi som satellitter rundt om i Oslo by, noe som gjør at alt tar lengre tid og at det blir mindre motiverende å jobbe, sier leder Arnt Even Hustad i NTL Justis- og politidepartementet.

Departementet ble hardt rammet av bombeangrepet, og Hustad forteller at det er delte meninger mellom medlemmene om høyblokka bør rives eller skal få stå. Det overordnede er likevel at byggene blir sikret godt nok.

– Det viktigste er at det nye regjeringkvartalet blir sikra, og sikra på en måte som gjør at vi kan bevare måten vi jobber på, som departement som tjener folket. Vi skal ikke trekke oss inn i en festning, det skal være enkelt å si «hei» til Jens Stoltenberg eller Kristin Halvorsen, poengterer Hustad.

Han synes også fortsatt lokalisering i sentrum har en fordel ved at det setter visse fysiske begrensninger på hvor stort et regjeringskvartal kan bli.

– Det begrenser hvor mange ansatte det kan være i regjeringkvartalet, og det gjør det let-

FRAMTID: Leder Arnt Even Hustad i NTL Justis- og politidepartementet mener det er riktig å samle departementene foran høyblokka i 2007. ARKIVFOTO: ANNE-GRETE LOSSIUS

tere å satse på utvikling av de ansatte man allerede har, sier han.

Involvering. Også i Nærings- og handelsdepartementet (NHD) er NTLerne delt i synet på om høyblokka bør rives eller ikke. Men de er fornøyde med at det blir et samlet regjering-

kvartal, forteller styremedlem Øystein Jørgensen i NTL NHD.

– Jeg tror de aller aller fleste er veldig positive til at det blir samla, både av sikkerhetsgrunner og andre grunner, sier han.

Akkurat nå er de mest opptatt av de nye «permanente midlertidige» lokalene de skal

Skal forske på Norden

Den nordiske samfunnsmodellen settes nå under lupen i en ny studie.

– Vi er bedt om å gjøre en skikkelig vareopp-telling. Vi skal finne bærehjelkene, analysere utviklingstrekkene og skissere utfordringene. Så blir det opp til fagbevegelsen og de sosialdemokratiske partiene å finne de politiske svarene, sier Fafo-leder Jon M. Hippe.

Samarbeidskomiteen for LO-fagbevegelsen og de sosialdemokratiske partiene i Norden (Samak) har engasjert forskningsstiftelsen Fafo til å utføre en forskningsbasert studie av den nordiske samfunnsmodellens kjennetegn og framtidige bærekraft fram til 2030. Sluttrapporten kommer i 2014, men de første delrapportene kommer allerede til nyttår. (ANB) ■■

FOTO ERIK DAHL VIGGEN

elkommen

Her er han fotografert i et regjeringskvartal i sentrum.

« Vi skal ikke trekke oss inn i en festning, det skal være enkelt å si «hei» til Jens Stoltenberg eller Kristin Halvorsen.

Arnt Even Hustad

ulemper med for høy sikkerhet. Særlig innad i bygget kan det ha noen ulemper. Men sikring av byggene utvendig tror jeg folk er opptatt av. Det viktige framover er å bli involvert i prosessen, sier han.

Sikkerhet. Også Johannes Groseth, leder i NTL Departementenes Servicesenter (DSS), er fornøyd med at regjeringskvartalet blir samlet.

– Det er en positiv nyhet, for et samlet regjeringskvartal gir best arbeidsforhold for våre ansatte. Slik det er nå er det ganske uholdbart, sier han.

Vakt, post- og renholdstjenestene har det meget krevende med departementene spredt utover Oslo.

– Det er en ganske strevsom affære å holde hjula i gang. Derfor er det positivt med samling, men organisasjonene må få være med i prosessen på hvordan dette skal legges til rette, sier han.

Sikkerhetsspørsmålet blir viktig, mener han og understreker at anbefalinger som kommer må tas til følge, samt at vernetjenesten involveres. Blant medlemmene i DSS er det ingen entydig holdning til høyblokkas framtid.

– I vurderingen må de samme hensynene tas med, at det skal være et moderne og sikkert arbeidsmiljø, sier han.

flytte til i løpet av våren. De regner med å bli der i rundt fem år, før de kan flytte tilbake til regjeringskvartalet. Jørgensen forteller om en balansert holdning til sikkerhetsnivået i det nye regjeringskvartalet.

– Jeg tror alle vil ha god sikkerhet der, men man oppdager fort at det fører med seg noen

Bestemmer seg først i 2013

Statsråd Rigmor Aasrud fastslår at det er mange hensyn som skal tas før regjeringskvartalets framtid avgjøres.

■ **MORTEN HANSEN** (tekst)
morten.hansen@lomeia.no

Nå legges det opp til en bred og folkelig prosess.

– Vi ønsker å høre hva folk mener før regjeringen tar en endelig avgjørelse om å beholde eksisterende bygninger eller bygge på nytt, sier administrasjonsminister Rigmor Aasrud.

Undersøkelser som er gjort av bygningssmassen viser at de strukturelle skadene på høyblokkene ikke er så store at riving er nødvendig. Samtidig viste en tilstandsrapport som ble utført før 22. juli at høyblokkene ikke tilfredsstiller dagens krav til universell utforming, sikkerhet og energibruk. Byggtekniske forbedringer for å bote på manglende vil utløse store arealtap, og fjerne mange kontorer.

Det er ikke bare byggtekniske vurderinger som spiller inn når avgjørelsen skal tas. Regjeringskvartalet inneholder arkitektur og kunst som er av stor kulturhistorisk betydning. I tillegg vil avgjørelsen som blir tatt få følger for innbyggere og næringsliv i Oslo.

– I de nærmeste månedene må vi veie de ulike argumentene mot hverandre, dette er ingen enkel avgjørelse og heller ikke en prosess det må tas lett på, sier Aasrud.

« Det er ikke bare byggtekniske vurderinger som spiller inn.

Rekord for boligbyggelag

Boligbyggelagene fikk 30.000 nye medlemmer i fjor. Svært mange av dem er under 30 år.

– Nettoøkningen er på rundt 3,5 prosent og er blant de høyeste vi har hatt, sier direktør Thor Eek i Norske Boligbyggelags Landsforbund, NBBL.

– Vi har fått like mange nye medlemmer som det bor mennesker i Moss, og mer enn

840.000 nordmenn er nå medlemmer i boligbyggelag. Han er særlig tilfreds med at det er svært mange unge blant de nye medlemmene.

– Noe av tilveksten skyldes at Norge er inne i en bølge med flere i aldersgruppen 20 til 30 år. Men de høye boligprisene øker også interessen for medlemskap i boligbyggelagene, sier Thor Eek. (ANB) ■■

Finner sammen på

NTL-avdelingene i Mo i Rana knyttes sammen av prøveprosjektet som skal styrke båndene på tvers. Medlemmene har sans for initiativet.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst og foto)
anders@lomediana.no

I fjor sommer startet NTLs prøveprosjekt i Nordland som har målsetningen om å skape mer kontakt på tvers av foreningene i forbundet. Marius Helgå ved Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana er prosjektleder.

Samling. Mo i Rana har mange, store statlige arbeidsplasser, noe som igjen gjør at det finnes mange NTLere her. I februar var alle invitert til en konferanse arrangert som en del av prosjektet til NTL. Hele 75 NTLere møtte fra en rekke foreninger; NAV, Nasjonale biblioteker, Statens innkrevingsentral, NRK Lisensavdelingen, Høgskolen i Nesna, Helseøkonomiforvaltningen og LO i Rana.

NTLerne synes det er en veldig god tanke å få til mer kontakt på tvers av foreningene.

– Det er en kjempegod idé, det er på høy tid å få til noe slikt, istemmer Liv Leonhardsen (NTL NAV), Athene Rabliås Finbog (NRK Lisensavdelinga), Kai-Arne Pedersen (NTL Statens innkrevingsentral) og Morrakote Suriya (NTL Nasjonale biblioteker).

De har stor tro på utbytte av å bli bedre kjent.

– Det er veldig greit å få litt mer nærkontakt med andre NTLere, men også fagbevegelsen generelt, mener Rabliås Finbog.

Suriya tror det vil styrke NTL.

– Jeg har tidligere vært på kurs og konferanser arrangert av LO, og møter NTLere igjen her. Det skaper et godt nettverk, og vi blir sterkere

PÅ RIKTIG VEI: Athene Rabliås Finbog (f.v.), Liv Leonhardsen, Kai-Arne Pedersen, Morrakote Suriya og Marius Helgå

når vi får bånd til flere arbeidsplasser der NTL er representert, sier hun.

Forlenget. Prosjektet i Nordland skulle egentlig bare vare et halvt år, men har senere blitt forlenget til sommeren 2012. Marius Helgå sier det er et spennende arbeid som han tror vil komme NTL til nytte.

Han har vært i kontakt med tillitsvalgte

rundt om i hele Nordland, og har tenkt å arrangere flere møter og konferanser utover våren. Han har sett at det har vært et behov for å få til mer kontakt på tvers av foreningsgrensene.

– Jeg ser at de tillitsvalgte har en veldig pressa hverdag, og det er vanskelig for dem å få tid til å ta initiativ til felles arrangementer. Jeg håper vi etter hvert kan få til et system slik at det blir enklere å ha kontakt på tvers, sier han.

Skylder snart 36 milliarder

Stadig flere nordmenn makter ikke å betale regningene sine. Antall rettslige inkassokrav runder millionen i 2012. Om veksten fortsetter i samme takt som i fjor, vil nordmenn passere én million betalingsanmerkninger i løpet av året, noe som tilsvarer 36 milliarder kroner. Det viser en analyse gjennomført av selskapet Experian. – Veksten i antall betalingsanmerk-

ninger fortsetter i 2012 og vi forventer at milepælen på én million anmerkninger passeres i løpet av året. Siden 2009 har veksten vært hele 66 prosent, sier Tina S. Rellsve, salgsdirektør i Experian.

Antall betalingsanmerkninger steg 7,5 prosent i 2011, mens veksten altså har vært på 66 prosent siden 2009. (ANB) ■■

FOTO: EIRELAND ANGELO

tvers

Å har stor tro på samarbeid lokalt mellom NTL-foreningene.

Han ser ikke bort i fra at et stedsutvalg, lik det man for eksempel har i Oslo, kan være et bra alternativ i Nordland.

Interesse. Helgås har uansett bare møtt velvilje fra tillitsvalgte og medlemmer rundt om i fylket.

– De er interessert i mer kontakt, og ser at det vil være en fordel for både seg selv og andre

■ Det er veldig greit å få litt mer nærkontakt med andre NTLere, men også fagbevegelsen generelt. **Athene Rabliås Finbog.**

foreninger, sier han.

Strukturene i flere av etatene er imidlertid noe som gjør arbeidet mer komplisert.

– Det enkleste er de som er én virksomhet, plassert på ett sted. Men i store etater som er inndelt i regioner, som NTL NAV Nordland eller NTL Skatt Nord, blir det store områder å dekke for de tillitsvalgte, noe som gjør det vanskeligere å holde tett kontakt med det som skjer på NTL-nivå, sier han.

Han mener de store foreningene kan gi veldig gode ringvirkninger:

– Får vi med de større enhetene i et godt samarbeid, vil det gi god effekt for de mindre virksomhetene. For selv om vi er ulike etater, finnes det mange spørsmål vi har felles, som pensjon, lønn og en rekke andre samfunnsproblemer, sier han.

Flere. Landsmøtet i 2011 bestemte at det skal opprettes to-tre av prøveprosjektene som Nordland er først ute med. Formålet er å gjøre NTL mer synlig og attraktivt lokalt. Forbundet frikjøper en tillitsvalgt som jobber med prosjektet på heltid, og denne støttes opp fra forbundskontoret.

Det neste prosjektet vil bli satt i gang i Bergen, og skal være operativt fra 1. januar 2013.

Ebba Wergeland og Roar Eilertsen

Mo-veteraner innledet

Innlederne på konferansen i Mo i Rana manglet ikke lokalkunnskap.

Arbeidsmedisin-eksperten Ebba Wergeland og daglig leder Roar Eilertsen i DeFacto innledet for NTLerne i Mo i Rana. Begge har bodd i Mo i Rana tidligere i livet, og fikk god respons på sine innledninger.

Wergeland snakket om arbeidsmiljøutfordringer i offentlig sektor, verneombudsrollen og HMS-systemet. Det siste er hun skeptisk til.

– HMS er et system for ledelsen, der mye bestemmes sentralt. En følge av det kan være at de som sitter ute føler at alt er forhåndsbestemt. Jeg er nervøs for at HMS-systemet skal pasifisere verneombudet, blant annet fordi avvikssystemet undergraver ordningen der verneombudet kan ta opp ethvert spørsmål direkte med ledelsen, sier hun.

Eilertsen snakket om fagbevegelsens betydning i Norge, og sammenlignet med situasjonen ellers i verden. Han mener tysk fagbevegelses fall etter EU-utvidelsen er en viktig årsak til krisa i Europa.

– Hva har svekkelsen av tysk fagbevegelse betydning? At det er 5 millioner tyskere som jobber for mindre enn 7 euro i timen. Med den elendige lønnsutviklinga i Tyskland har kapitalen hoppa seg opp, og resultatet var at tyske banker lånte ut til land som Hellas, Portugal og Irland. Forbundskansler Merkel kjører Hellas så hardt fordi tyske banker er taperne om hun gjør noe annet. En avgjørende faktor for at Norge utvikler seg noenlunde bra, er at fagbevegelsen har den posisjon og styrke som den har, sier han.

Tåler et rentebyks

Norske boligeiere tåler et betydelig rentehopp, men tror ikke på noen særlig renteoppgang i 2012. Det viser statistikk fra Nordnet.

Tidligere undersøkelser har vist at nordmenn ikke bekymrer seg over sin egen økonomi, og vi tror heller ikke at gjeldskrisen i Europa vil påvirke oss i nevneverdig grad.

Nå har Nordnet undersøkt hvor stor rente-

økning nordmenn tåler før det påvirker folks måte å leve på. Svarene forklarer i stor grad hvorfor vi tilsynelatende er så ubekymret over det som skjer ellers i verden.

En av fire svarer at de har ikke lån, mens en av fem håndterer en renteoppgang på mellom 3,1 til 5 prosent. Tre av ti tåler en renteoppgang på mellom 1,1 og 3 prosent. (ANB) ■■

Må skape likestilling i

– Alle arbeidsgivere er forpliktet til å jobbe for å fremme likestilling og hindre diskriminering, sier NTL-tillitsvalgt Rønnaug Mathiassen Retterås i LDO.

■ ANNE-GRETE LOSSIUS (tekst)
anne.grete.lossius@lomediamedia.no

Retterås er også klar på at tillitsvalgte har en rolle å spille.

– Tillitsvalgte som tariffpart skal være med og sørge for at likestillingsperspektivet blir ivarettatt. De skal ha fokus på likelønn i forhandlingene, sier hun.

Utfyllende veiledning. Vi treffer Retterås i flotte, nyoppussede lokaler i Mariboegate i Oslo, der LDO (Likestillings- og diskrimineringsombudet) holder til.

Hun forteller at hennes arbeidsoppgaver består i hovedsak av å jobbe med aktivitets- og redegjøringsplikten.

– Alle arbeidsgivere skal jobbe for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Men det er nok en del som ikke er klar over det. Vi når ikke ut til alle, sier hun.

Flunkende nye arbeidslivssider var nesten på plass da NTL-magasinet var innom. De er nå lansert med brask og bram. (se faktaspalte)

– Vi håper disse vil gi god hjelp i lover og regler, tips til utlysningstekst med mer. Her ligger utfyllende veiledning om det meste, sier Retterås.

Like rettigheter. Hun utdyper at likestilling betyr at alle skal ha like rettigheter og muligheter. Loven forbyr diskriminering på grunnlag

KLAGE: - Om folk føler seg diskriminert, kan de klage til ombudet. Vil man ha oppreining, må man gå til domstolene, forklarer NTL-tillitsvalgt Rønnaug Mathiassen Retterås

Likestillingsloven

Lovhjemmel Likestillingsloven § 1 a andre ledd første punktum:

- Arbeidsgiver skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene innenfor sin virksomhet.
- Arbeidslivets organisasjoner har tilsvarende aktivitetsplikt innenfor sitt virkefelt.

Hvem er omfattet?

Alle arbeidsgivere - store og små, offentlige og private - har en plikt til å jobbe for likestilling.

av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn, funksjonshemming, alder, kjønn, legning osv.

For å kunne sjekke hva som blir gjort på likestillingsfronten, er det lovbestemt at det skal redegjøres for det i årsberetningen.

– Vi tar stikkprøvekontroller, sier hun.

Om folk føler seg diskriminert, kan de klage til likestillings- og diskrimineringsnemnda. Vil man ha oppreising, må man gå til domstolene.

– Vi prøver å få partene til en minnelig ordning. Selv om vi ikke har sanksjonsmuligheter, følger de fleste våre uttalelser, sier Retterås.

29 NTL-medlemmer. Hele 29 av de om lag 60 ansatte i LDO er NTL-medlemmer.

– LDO er administrativt underlagt Barne-,

Ber Jens feie for egen dør

Fremskrittspartiet mener Jens Stoltenberg taler med to tunger når han kritiserer ledere i det private næringslivet for kraftige lønnsplåsar.

– Statsministeren bør feie for egen dør og starte med de selskapene hvor staten er eier, sier stortingsrepresentant Harald T. Nesvik (Frp).

Han viser til toppsjefer i statlige selskaper

som i fjor fikk lønnsstillegg på mellom 8 og 63 prosent. Argentum-sjef Joachim Høegh-Krohn topper, og kan skilte med en lønn på over tre millioner kroner, to millioner i lønnsjopp. Tidligere NSB-sjef Einar Enger fikk 30 prosent mer, mens Mesta-sjef Harald Rafsdal økte 28 prosent. Til sammenlikning økte lønningene til folk flest med 4,3 prosent. (ANB) ■■

FOTO: COLOURBOX.COM

praksis

Nye arbeidslivssider

likestillings- og inkluderingsdepartementet. Derfor har vi ingen egen NTL-avdeling hos oss, men vi disponerer penger og ansatte som om vi var egen avdeling, sier Retterås.

Hun forteller at de har såkalt preliminære forhandlinger på arbeidsplassen (drøftinger). Resultatet blir så sendt til departementet, der forhandlingene pågår.

– Det er de som har forhandlingsretten. Er vi enige i LDO er det greit, om ikke kan det bli litt vanskeligere, sier Retterås.

Er det greit å miste jobben fordi man er gravid? Bør arbeidsgivere tilby et eget bønnerom? Hvordan kan arbeidsgivere drive systematisk likestillingsarbeid? Svarene på disse og mange andre spørsmål får du på de nye veiledningssidene til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) som nylig ble lansert: www.ldo.no

– Vi i ombudet får mange henvendelser om rettigheter og diskriminering i arbeidslivet. 7 av 10 henvendelser omhandler arbeidsliv. Vi håper nettsidene kan bidra til å øke engasjementet for likestilling på jobben, sier likestillings- og diskrimineringsombud Sunniva Ørstavik. Veiledningssidene er for arbeidstakere som

lurer på hvilke rettigheter de har på jobben, for tillitsvalgte, arbeidsgivere og for alle andre som vil jobbe for et likestilt arbeidsliv. Likestillings- og diskrimineringsombudet har plukket ut temaer de får mange henvendelser om, og som er områder der det er viktig å ha et aktivt likestillingsarbeid. Områdene er:

- Aktivitets- og redegjørelsesplikt
- Ansettelse og oppsigelse
- Lønn og arbeidsvilkår
- Tilrettelegging
- Arbeidsmiljø
- Graviditet og foreldrepermisjon
- Religjon på jobb

Husforsikring med fordeler utenom det vanlige

Sopp- og råtebekjemping inkludert
Lavere egenandel etter skade

Gjennom LOfavør tilbyr vi nå fordeler på alle forsikringene våre, kun til deg som er medlem i et LO-forbund. Bytt til SpareBank 1, og få de fordelene du fortjener. Ring oss på 815 32 600, eller besøk lofavor.no

De **arbeidssøkende** i Spania står forgjeves i kø. Ledigheten er ute av kontroll og de offentlige budsjettene kuttes brutalt. Krisa **kveler framtidstroen**. Spania og Europa er syke. Når blir Norge smittet?

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK OG MORTEN HANSEN** (tekst og foto)
anders@lomeia.no, morten@lomeia.no

Spansk

Comunidad de Madrid
OFICINA DE EMPLEO
CONSEJERÍA DE EDUCACIÓN Y EMPLEO

Comunidad de Madrid
Consejería de
Educación
y Empleo

esyiken

« Jeg har ikke tro på å få noen jobb med det første. Denne type kurs skaffer meg i beste fall midlertidige småjobber. **Concepción Cerezo Martin**

Don Quijote og hans væpner Sancho Panza hilser de festglade menneskene fra sin sokkel på Plaza de España – Spania-plassen. På den åpne plassen er det fest. Musikken dunder ut fra høyttalerne. På en scene er det danseoppvisning. Bak dem kjører bilene opp Gran Via. Der serverer Rui sine gjester ufortrødet videre.

– Hos oss merker vil lite til krisen. Vi har stort sett like mange besøkende som før, sier Rui.

Han serverer stort sett turister. De kommer fortsatt til Spanias hovedstad – om enn ikke like mange som før. Og på Restaurante de Maria kommer de fortsatt for å spise spansk skinke og drikke spansk rødvin. Det er ikke i turistfellene Spanias, og Europas, økonomiske krise kjennes mest.

Småjobber. Den kommer bedre til syne et par kvartaler på andre siden av Plaza de España. Der ligger det lokale arbeidskontoret. Når dørene går opp klokken ni, står de arbeidsledige og venter. Concepción Cerezo Martin går ut fra arbeidskontoret i Madrid med noen nye papirer i veska. Hun er en av fem millioner ledige i Spania. At de er mange, er en mager – om enn noen – trøst. Håpet om å få seg en jobb er ikke særlig stort. Hun er utdannet innen animasjon, scenografi og fotografi. Det gikk bra lenge, men da krisa kom til Spania, var det stopp.

– Da ble det ikke mer jobb. Jeg jobbet periode med salg av smykker og klær, men det gikk ikke lenge, sier hun.

Nå tar hun kurs for å oppdatere seg på det hun allerede kan, men også for å få jobber på nye områder. Optimismen er ikke særlig stor.

– Jeg har ikke tro på å få noen jobb med det første. Denne type kurs skaffer meg i beste fall midlertidige småjobber. Håpet på lenger sikt er å få en kontrakt med et firma eller jobbe som frilanser, sier hun.

Massiv. Hennes situasjon er langt fra unik. Spania har en av Europas høyeste ledighetstall,

med rundt 23 prosent generelt, og nesten 50 prosents ungdomsledighet.

Det er heller ikke de store lyspunktene i sikte for de 5 millioner arbeidsløse. I 2011 hadde Spania en negativ vekst på 1,5 prosent. IMF spår at dette vil fortsette, og regner med en nedgang på 1,7 prosent i Spanias BNP i 2012, og 0,3 prosent nedgang i 2013. Den konservative regjeringen argumenterer imot IMF's tall, forståelig nok.

Samtidig er Spania midt i det tunge arbeidet med å nå målene for budsjettunderskudd neste år. De klarte ikke målet for 2011, noe som fører til ytterligere kutt og skatteøkninger i 2012. Finansministeren er sikker på at de vil nå målet på 4,4 prosent i budsjettunderskudd, men IMF tviler sterkt.

Arbeidskontoret. Mens Concepción fortsatt har et lite snev av optimisme igjen, er det mange som ikke har det. Håpløsheten og frustrasjonen har tatt mange av Spanias arbeidsløse. Det merker de ansatte på arbeidskontorene. For mens arbeidsløsheten har vokst, har de som skal betjene dem blitt færre.

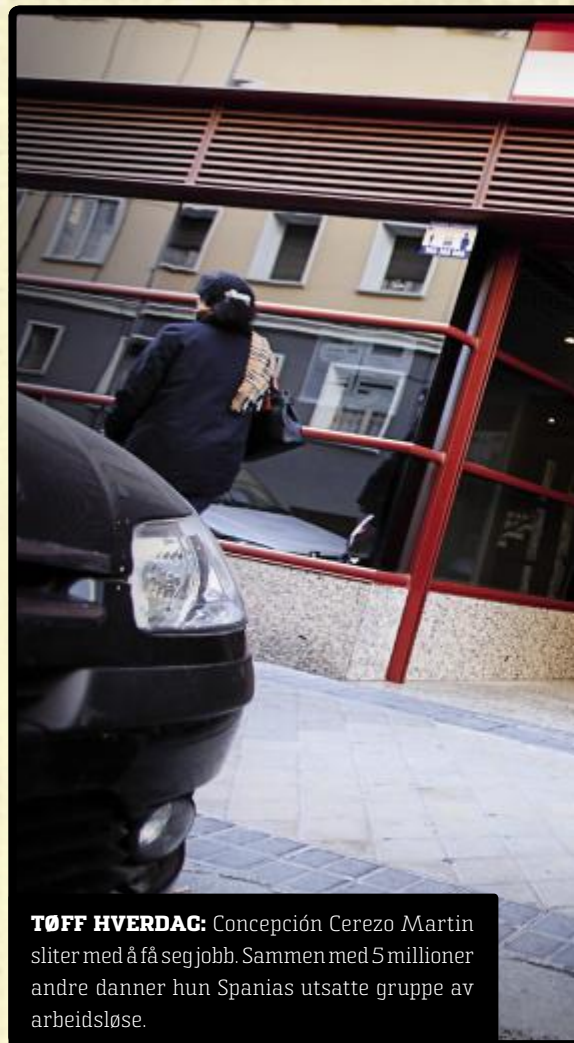
Charo Garcia er tillitsvalgt for de ansatte på arbeidskontorene. Hun forteller om saksbehandlere som er slitne og til tider engstelige. For frustrasjonen til de arbeidsledige går stadig oftere ut over dem som skal hjelpe. Når det ikke er noen hjelp å få, ender håpløsheten opp i vold.

– Det vil være for dumt å si at vi ikke er bekymret. Vi er inne i en vanskelig og kompleks situasjon. I en tid hvor arbeidsløsheten er høy, og behovet størst, skulle vi gi innbyggerne gode sosiale tjenester. I stedet kutter vi i det offentlige tilbudet, sier Garcia.

Saksbehandlerne på arbeidskontorene kan bare ta et visst antall klienter om dagen. Mange må gå hjem med uforrettet sak.

Charo Garcia.

TØFF HVERDAG: Concepción Cerezo Martin sliter med å få seg jobb. Sammen med 5 millioner andre danner hun Spanias utsatte gruppe av arbeidsløse.

Slik kutter Spania

Lønn: Fem prosent kutt i offentlige lønninger i 2010. Lønnsfrys i 2011-2012. Øker toppskatten de neste to årene.

Pensjon: Øker fra 65 til 67 år.

Annet: Dramatiske kutt i alle departementer, infrastrukturbudsjettet kuttet med 30 prosent, privatisering av offentlig eide selskaper, skatter og avgifter øker.

– Kjøene utenfor arbeidskontorene blir bare lengre. Men vi får ingen flere ressurser. I tillegg er det nesten ingen jobber å dele ut. De som skal hjelpe de arbeidsløse har en vanskelig arbeidshverdag, sier Garcia.

Hun frykter at den spanske regjeringen, for å spare enda mer, kutter i sosialstøtten som er på 400 euro – om lag 3 200 kroner.

– Da ville det bli virkelig farlig å jobbe på arbeidskontorene. Da ville frustrasjonen blant klientene bli enorm. Men jeg tror ikke det vil skje. Følgene for Spania ville bli for store. Det vil føre til opprør, sier Garcia.

Tariffoppgjør. Med økende arbeidsledighet blir jobben stadig viktigere for de som har en. Men selv de som har jobb har fått merke finanskrisen på kroppen. I Spania snakkes det ikke om hvor mye lønningene vil øke i det kommende tariffoppgjøret.

Javier Martínez (50) jobber som nattevakt på en institusjon for unge kriminelle i Madrid. Han har blitt rammet av krisen i form av lønnskutt i fjor og lønnsfrys i år, lengre og flere arbeidsdager, ingen vikarer, økt pensjonsalder og egenbetaling for de tre første dagene han er syk. I tillegg er frikjøpte tillitsvalgte fjernet, ifølge ham.

– Siden vi ikke får noen vikarer, blir det store

mengder arbeid om en av oss er borte, sier han.

I omsorgssektoren er det enda mer dramatisk, forteller han. Foreløpig er han ikke redd for å miste jobben, men han frykter flere private aktører i tjenesten.

– Det er liberale tanker som griper om seg, som sier at mest mulig skal privatiseres. Offentlig sektor skal fungere for hele befolkningen, og ikke ta hensyn til lønnsomhet, sier han.

Martínez kjenner flere som har økonomiske problemer som følge av innstrammingene. Datteren hans vurderer å flytte til utlandet.

– Hun har vært arbeidsledig i to år, og flytter mest sannsynlig til utlandet. Om hun flytter blir det hardt for meg, men om hun kan få seg en jobb, forstår jeg det, sier han.

Selv kan han ikke andre språk, og har ikke muligheten til å flytte til andre land om han selv skulle miste jobben. Han er ikke redd for jobben sin i dag. Men en ny lov som krever at alle nye institusjoner lik den han jobber i skal drives av

Savner skatteøkning

Økonomiprofessor Raul Ramos mener det var riktig å kutte statslønna, men sier det burde vært fulgt av høyere skatter.

Ramos er professor ved Universitetet i Barcelona, og han mener det var riktig av regjeringen å kutte lønna for statsansatte.

– I den situasjonen Spania var i, måtte de få ned utgiftene raskt. Den mest effektive måten å få ned utgiftene på raskt, var å kontrollere lønnene. Min hovedkritikk er at tiltakene er for ensidige på kostnadssiden. Skattene må også øke, sier han.

Han ser også det økte behovet for offentlige tjenester som en ekstra negativ faktor som de statsansatte i Spania har blitt påført. Ramos mener de fleste statsansatte stoler på at kjøpekraften deres vil bli hevet igjen når Spania er ute av krisa. Og dit kommer de ikke uten økte skatter.

– Inntektsskatten er økt, men skattene må også økes for næringslivet. Der er man mer forsiktig, fordi man ikke vil hindre vekst, men det er ikke mulig å komme seg ut av denne situasjonen kun med lønnskutt, sier han.

På lengre sikt er Ramos sikker på at Spania må og kommer til å gjennomføre dypere reformer. Blant annet har Spania opp mot fem administrasjonsnivåer, noe som gjør det vanskelig å føre en helhetlig politikk.

– Det neste steget, som vil ta lengre tid, er å sette i verk reformer. Da vil nok det vanskeligste bli å forklare opinionen hvorfor disse reformene er nødvendige, tror han.

» Tiltakene er for ensidige på kostnadssiden.

Økonomiprofessor Raul Ramos

– Må ta krisa innover oss

BI-historiker Tor Haugnes mener nordmenn må ta innover seg at krisa i Europa angår oss, selv om Norge går så det griner.

Haugnes fikk stor oppmerksomhet da en av hans forelesninger ble lagt ut på Youtube. I svært engasjert form, argumenterte Haugnes at vi ikke må tro at vi vil være forskånet fra den europeiske krisa i all framtid. Til NTL-magasinet sier han at vi ikke må innbille oss at vi kan gå ufortrødent videre når vår suverent største handelspartner, Europa, for første gang siden andre verdenskrig spår null i vekst for 2012.

FOTO LARSHOLAND/BEI

Tor Haugnes.

– Jeg tror det er viktig å få opp øya og skjønne at dette er noe som også angår oss. Det har blitt litt «meg og mitt» og «adjø, solidaritet», og med rette fordi vi har opplevd målbar materiell suksess. Og når alle piler peker den veien de gjør her i Norge, er det veldig komfortabelt å krype ned i polvotten og fortsette festen, sier han.

Han mener systemet for å forvalte og distribuere velstand skapt av oljerikdommen er en fantastisk suksess, og at fagbevegelsens innsats for å sikre en felles velferd de siste 100 år er uvurderlig. Men når alle rundt oss er i krise, spår han at det får følger.

– Utfordringa er at utenfor polvotten strever hele verden med å overleve. Og vår holdning til det er veldig arrogant. Det er mange aspekter ved dette som fortjener debatt, og ikke ignorerings. Det er grenseløst naivt, men likevel mitt håp, at folk tar tak i dette, og kanskje til og med ser muligheter i situasjonen, selvsagt uten frykt og paranoia, sier han.

Og her hjemme for ventes det som vanlig et godt oppgjør.

– Situasjonen i Europa vil påvirke våre muligheter til å oppnå våre forventninger om for eksempel fire prosent lønnsøkning. Vi er langt på vei de eneste landetsom forventer levestandardøkning fra år til år, og det er kjempeproblematisk for oss. Det handler om hver enkelt nordmanns forventning om hva som skal være i lommeboka når du skal på ferie til sommeren, eller mer presist: ferie hele året som vi jo både har og tar oss råd til, når det passer meg og mine best.

private, gjør at han er redd for at det blir lettere å få sparken i framtida.

Nattevaktene Martínez går i er noe krevende, men han tør ikke engang tenke tanken på å se seg om etter en bedre jobb de siste 17 årene av arbeidslivet. Utsiktene er dårlige om han skulle miste den han har.

– Jeg har kommet til en alder der du rett og slett ikke kan gamble med jobben din, sier han.

I Spania kan ingen gamble med jobben lengre. Aller minst de som jobber i offentlig sektor. Statsforbunda i Spania frykter at den unge offentlige sektoren i Spania vil bli skadelidende i evig tid, om det ikke kommer alternativer til kuttene. Forbundene som organiserer statsansatte i Spania har hatt en stri tårn de siste årene. Veldige kutt fra både den sosialistiske og den nye konservative regjeringen har rammet medlemmene hardt. Pepe Galvez og Jacek Ciacma i forbundet FSC-CCOO frykter skadene offentlig sektor påføres nå, vil etterlate store arr for ettertiden.

Ingen ende. – Om kriseresponsen vi ser fra politikerne i dag fortsetter, vil krisa vare evig. Da er det ingen vei ut, sier Galvez.

De statsansatte forvalter en offentlig sektor som er ung i europeisk sammenheng. De tillitsvalgte mener den akkurat var kommet på et nivå som de kunne være stolte av, før privatisering og den senere krisa startet raseringa.

– Vi har egentlig bare hatt et velferdsystem siden Francos fall. Dette systemet plukkes fra hverandre både med privatisering og nedskjæringer. Først kom ideene om at privat sektor var så mye bedre enn offentlig sektor. Så kom krisa, og offentlig sektor ble angrepet igjen selv om problemene stammer fra det private. Det mest interessante spørsmålet nå er ikke hvor lenge krisa vil vare, men hvor lang tid det går før vi får et opprør, konstaterer Galvez og Ciacma.

Med en ungdomsledighet på nesten 50 prosent, og en ledighet på 23 prosent generelt, er det ikke vanskelig å se for seg konsekvenser.

Korrupsjon. Begge mener politikerne for ensidig har kuttet i offentlige budsjetter, uten å ta tak i problemer med korrupsjon og skatteunndragelser. Korrupsjonen alene

GIR IKKE OPP: Javier Martínez klamrer seg til sin jobb i staten, selv om lønna er kutta og fryst og pensjonsalderen har økt.

tilsvarer kuttene offentlig sektor har blitt påført, ifølge dem.

– Skattesystemet er urettferdig, for de indirekte skattene går utover arbeidstakerne. Samtidig kommer skattelettelser til arbeidsgiverne. Vi krever at de rike betaler mer, og at skattehullene tettes, sier de.

Galvez og Ciacma er enige om at løsningen for Spania og de andre landene som sliter ligger på det europeiske planet.

– Vi må finne ei oppskrift for en bærekraftig utvikling, men det trengs en politisk bevegelse. I dag mangler vi en god politisk klasse i Europa, og spesielt på venstresida, konkluderer de.

Et tegn på at de har rett, kan være at de eneste landene i vestlige Europa med venstreorienterte regjeringer er Norge og Danmark.

I desember fikk Spania ny regjering.

TUNGT: Pepe Galvez og Jacek Ciacma i statsforbundet FSC-CCOO kjemper en tung kamp mot myndighetenes budsjettkutt.

Økende arbeidsledighet

- Tallene fra fjorårets tre siste måneder, publisert av Spanias statistiske sentralbyrå, viser at hele 5,27 millioner mennesker var ufrivillig uten arbeid. Prosentandelen av arbeidsledige lå i andre kvartal 2011 på 21,52 prosent. Fram til slutten av året steg antall arbeidsledige med ytterligere 295.300 mennesker.
- Den spanske sentralbankens prognoser tyder på at ledigheten kommer til å stige utover i 2012. Det internasjonale pengefondet (IMF) tror heller ikke på noen snarlig bedring i sysselsettingen i Spania.

»» Jeg har kommet i en alder der du rett og slett ikke kan gamble med jobben din. **Javier Martínez**

Organisasjonssekretær Rafael Espartero García i FSP-UGT, de statsansattes forbund, vet så langt ikke hvordan samarbeidet med den konservative regjeringen blir.

— Vi håper på å møte dem snart, men har fortsatt ikke hørt noe, sier García.

Han konstaterer at kommunikasjonen mellom organisasjonen og regjeringen så langt er fraværende.

— Det vi vet er at de vil fryse lønningene våre i 2012. Og de vil fryse antallet offentlige ansatte

— det vil ikke bli ansatt flere. Men det har de ikke sagt til oss. Det har de sagt til media. All informasjon vi har fått fra regjeringen, har vi fått via pressen, sier García.

Løsning? Samtidig som Spanias arbeidsløse sliter med konsekvensene etter en byggeboble som alle trodde skulle gå til himmels, lefler Madrids ledende politiker med en amerikansk kasinogigant, ifølge El País. Amerikanerne vil bygge et mini-Las Vegas i området, men krever

å få tomtearealet gratis, og at røykeforbudet oppheves for kasinoet. Amerikanerne lover å bygge 12 hoteller med 36 000 rom, seks kasinoer, ni teater/kinoer og tre golfbaner, en investering på rundt 150 milliarder kroner. Innen 2022 skal amerikanerne ha skapt 261 000 jobber i området.

I mellomtiden får spanjolene klare seg som best de kan.

På Plaza de España har kvelden blitt dag. Don Quijote og hans væpner Sancho Panza hilser folkene som rydder opp etter kveldens fest. I dagslyset blir virkeligheten tydeligere. Mange av lokalene og husene som omkranser den åpne plassen står tomme. De har gjort det lenge. Og vil fortsette med det. Don Quijote kjempet mot vindmøller. Spanjolene står i det samme slaget nå.

Se videoreportasje på: www.aktuell.no

TRYGG: Per-Odd Grevsnes ved NAV Arbeidslivssenter i Sogn og Fjordane har en helt annen hverdag enn hans spanske kolleger. FOTO: PRIVAT

Ydmyk overfor egen velstand

Mens de spanske statsansatte blir utsatt for angrep etter angrep, er situasjonen helt annerledes for stats-tjenestemannen helt på den andre enden av skalaen.

Fylket med den laveste ledigheten i Europa, Sogn og Fjordane, utgjør den diametrale forskjellen fra Spanias tunge situasjon.

Per-Odd Grevsnes er konsulent ved NAV Arbeidslivssenter Sogn og Fjordane, og han har ingen problemer med å se at han sitter på en grønn gren sammenlignet med sine europeiske kolleger.

– Bakteppet gjør meg ydmyk og ettertenksom. Samtidig tenker jeg at vi som bor i Norge er privilegerte. Mine spanske kolleger kan nok tenke at det er naturressursene som er årsaken til velstanden vår. Det tenker jeg også, men samtidig tenker jeg at det er måten vi har forvalta ressursene våre på som har ført oss hit vi er i dag, sier han.

Grevsnes mener likelønnsprinsippet i Norge har vært en viktig faktor for å sikre velstand og kjøpekraft, men ser med bekym-

ring på det stadig større gapet mellom lønna til ledere og vanlige lønnsnettakere. Hans hovedkrav før tariffoppgjøret til våren er å redusere dette gapet.

– Et kronetillegg på 20 000 kroner bør være et rimelig krav dette året, sier han.

Problemet på hans arbeidsplass er det motsatte av hva som er tilfelle i Spania.

– Jeg har en fantastisk flott arbeidsplass med flotte kolleger og kjekke arbeidsoppgaver. Utfordringene hos oss er av faglig karakter, der vi har fokus på inkludering av personer som står på utsiden av arbeidslivet. Faren er at jeg mister gode kolleger til bedre betalte jobber i det private, sier han.

» Et kronetillegg på 20 000 kroner bør være et rimelig krav dette året. Per-Odd Grevsnes

– Se til Norge

LO Stats leder Tone Rønoldtangen (bildet) mener de europeiske landene som sliter burde kaste et blikk til de nordiske landene, før de vedtar hvilke kriseløsninger de skal bruke.

■ **MORTEN HANSEN** (tekst)
morten.hansen@lomediamedia.no

Hun er klar over at ikke alle landene har et like godt samarbeid mellom fagbevegelse og regjering. Likevel er hun overrasket over at samarbeidet i Spania ikke er bedre.

– Det sier litt at det ikke har vært kontakt mellom fagbevegelsen og regjeringen i løpet av de to månedene den nye regjeringen har vært i kontorene. Her tror jeg mange har mye å lære av Norden, og spesielt Norge. Treparsammarbeide er en av grunnene til at vi har det stabilt. Vi har ikke bare oljen. Vi har også god dialog mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og regjering. Det er en fordel når økonomien sliter, sier Tone Rønoldtangen, leder i LO Stat.

Ikke kutt. Hun mener kutt i skatter og offentlige tjenester ikke er riktig medisin for Spania og de andre europeiske landene som har en stasfinanskrise.

– Det er ikke veien å gå. Selvfølgelig kan man ikke bruke mer enn man har. Men da burde man heller økt skattene, i stedet for å kutte, slik flere tar til ordet for. Når arbeidsledigheten øker, øker også presset på velferdstilbudene. Kutter man i disse, kan man ende opp i en ond sirkel det er vanskelig å komme ut av, sier Rønoldtangen.

Hun konstaterer at Norge har gått mot strømmen, og klart seg godt.

– Vi har selvfølgelig oljen. Men den forklarer ikke alt. Vi har holdt de offentlige utgiftene på et nivå som vi har hatt økonomi til. Samtidig har vi ikke kuttet i skatteinntektene.

Luftfarten må betale for klimautslipp

– Både EU og Norge er enige om at et globalt regime for klimagassutslipp i internasjonal luftfart må på plass. Det sa politisk rådgiver Audun Garberg i Miljøverndepartementet i sin innledning under en nylig avholdt konferanse på Norway House i Brussel om klimatiltak i internasjonal luftfart.

Heldagskonferansen ble arrangert av den

norske EU-delegasjonen i samarbeid med blant andre miljøorganisasjonen Transport & Environment. Et viktig utgangspunkt for debatten var at utslipp fra fly har økt betydelig de siste 20 årene og forventes å øke ytterligere.

Luftfarten bidrar til nesten fem prosent av den totale forurensingen som fører til klimaeindringer. ■■

SISSEL M. RASMUSSEN

En generasjon kan gå tapt

I Europa er 5,5 millioner ungdom i alderen 16 til 24 år uten jobb. – Ungdom rammes hardest og raskere enn andre grupper, sier Dag Olberg, forsker ved Fafo.

■ **MORTEN HANSEN** (tekst)
morten.hanssen@lomedio.no

Ledigheten for denne gruppen er i gjennomsnitt 22 prosent – over dobbelt så høy som den generelle arbeidsledigheten.

40 prosent ledige. Det fastslo Fafo-forsker Dag Olberg under et debattmøte i regi av FN-sambandet nylig. Han la fram tall som viser at ledigheten for ungdom i enkelte land er på godt og vel 40 prosent. Dette viser at behovet for tiltak er ekstra stort for denne gruppen.

Olberg trekker fram samarbeid mellom partene i arbeidslivet som et viktig tiltak. Han konstaterer at når disse partene blir enige om tiltak, slår dette positivt ut også for ungdomsledigheten.

– Norge er et land med høy grad av samarbeid mellom partene i arbeidslivet, sier Olberg, og legger til at her er ungdomsledigheten på rundt åtte prosent.

Arbeidstakerne får svi. Trine Lise Sundnes, 1. sekretær i LO, frykter likevel Europas problemer vil forflytte seg til Norge. – Vi tar ikke inn over oss hvilken enorm sosial tragedie som utspiller seg. Får ikke Europa ryddet opp i sine problemer, vil de komme til oss, sier Sundnes.

Hun mener det er arbeidstakerne som nå må betale for problemene landene er i, gjennom lønnskutt, lønnsfrys og oppsigelser. Problemer arbeidstakerne delvis er uskyldige i.

– Må man kutte, må man gjøre det gjennom

ILLUSTRASJONSFOTO: COLOURBOX

40 PROSENT: Ungdomsledigheten i enkelte land er på godt og vel 40 prosent, ifølge Fafo-forsker Dag Olberg.

“ Vi tar ikke inn over oss hvilken enorm sosial tragedie som utspiller seg.

Trine Lise Sundnes, 1. sekretær i LO

en rettferdig fordeling av belastningene, sier Sundnes, som poengterer at arbeidstakerne må være med i diskusjonen.

Viktig rolle. Dag Årnes, seniorøkonom i NHO, mener landene som ikke er hardest rammet av krisen har en viktig rolle i å gjenreise den europeiske økonomien.

Han mener Norge, i tillegg til EU-land som

Tyskland, Nederland og Sverige må bidra gjennom økonomisk aktivitet.

– Den viktigste utfordringen nå er at det er for lite fart i Europas økonomier. Det er for lite etterspørsel, og det er for lite aktivitet i næringslivet, sier Årnes.

Etterlyser investeringer. Årnes etterlyser mer fart på investeringene.

– Ifjor hadde vi en prisstigning på 1,2 prosent. Det er ikke akkurat overoppheting i norsk økonomi. Det har blitt mer lønnsomt å investere i leiligheter enn i arbeid, sier Årnes.

Krisen vil føre til at Europas unge vil flytte mer og oftere på seg. For landene som er hardest rammet vil det merkes i framtiden.

– Bildet er dystert fordi landene som er mest rammet ikke bare sliter med ungdomsledighet, de sliter med lav økonomisk vekst og høy arbeidsledighet blant eldre også.

Sparer på spora

Riksantikvaren skulle vere ein del av nasjonsbygginga, men 100 år etter oppstarten er målet å bevare minna etter våre levde liv.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst)
anders@lomedio.no

I 2012 feirar Riksantikvaren 100-årsjubileum, meir aktive i samfunnsdebatten enn nokon gong. Om det handlar om landskap, gravhaugar, industrihallar eller høghlokka er direktoratet meir synlege etter at den tidlegare PST-sjefen Jørn Holme tok over som riksantikvar.

Aktive. Jubileumsåret er i gang, og markeringane skal skje jamt utover heile året. NTL-avdelinga ved Riksantikvaren tel drygt 60 medlemmer, og er den største blant dei cirka 170 tilsette. Leiar Tron Stranden og styremedlem Elin Dalen fortel at dei er i ein forsiktig vekst, på ein arbeidsplass der mange blir verande i mange år.

– Eg hugsar at eg spurte ein kollega då eg starta her om han hadde vore her lenge. «Nei, berre 16 år, sa han», fortel Stranden.

Dalen har vore tilsett her i 25 år, og dei to meiner det er ein god indikasjon på at dei har ein god arbeidsplass.

– Vi er jo ein statleg institusjon, der hovudavtalen styrer det meste. Men det er ei viktig sak for oss å sikre ei god lønnsutvikling for våre medlemmer, og passe på at det ikkje blir for store

skilje mellom gruppene her på huset, seier Stranden.

Møter, foredrag og turar er aktivitetar avdelinga dreg i gang for å samle medlemmene, samt vise seg som ei aktiv og attraktiv fagforeining for også nye tilsette.

– Vi organiserer innan alle gruppene hos Riksantikvaren, og det gjev håde fordelar og utfordringar. Men vi samarbeider godt med dei andre fagorganisasjonane her, seier Stranden, og legg til at dei har hatt god støtte frå forbunds-kontoret, spesielt i ei vanskeleg sak på 90-talet, der forbundssekretær Berit Hobber gjorde ein stor innsats for foreininga.

Endring. Då Riksantikvaren vart oppretta, var målet å bevare det «typiske norske», som storgardar og kyrkjer oppover Gudbrandsdalen. I dag er det andre kriterium som gjeld, menneskeskapte spor i landet skal takast vare på.

– Vi likar å seie at vi alltid får rett til slutt. Vi likar å tru at mykje ville sett annleis ut utan vår eksistens når det gjeld å ta vare på fysiske spor etter vår eksistens. Vi meiner det er viktig for menneskets ve og vel, i tillegg til samfunnet, seier Dalen.

Spora etter dei fem nasjonale minoritetane i Norge, nye minoritetar sine kulturminne samt

KULTURMINNER: 1. Lyngør Fyrstasjon. FOTO: ARVE KJERSHEIM ©RIK
OSLO. FOTO: BIRGER LINDSTAD ©RIKSANTIKVAREN. **5.** Riksantikvaren er 100

industrielle kulturminne er eksempel på nyare områder for Riksantikvaren.

– Industrihistoria har blitt meir aktuell etter at den epoken er i ferd med å gå over, seier Stranden.

Dei er ikkje i tvil om at det er viktig at nokon passar på at ikkje alt «det gamle» må vike for det som skal vere nytt.

– Alle har rett på sin historie. Det er eit viktig utgangspunkt for arbeidet. Vi har gått frå å

RIKSANTIKVAREN. **2.** Tjssedal kraftstasjon Odda. FOTO: BIRGER LINDSTAD ©RIKSANTIKVAREN. **3.** Hogd helleristning i Hjemmeluft i Alta. FOTO: BJØRN HELBERG ©RIKSANTIKVAREN. **4.** Pissoaret i Stenersparken i år i år, og NTL-avdelingen ved direktoratet ser det som eit godt høve til å bli meir synlege i samfunnsdebatten, fortel leiar Tron Stranden og styremedlem Elin Dalen.

ha fokus på enkeltobjekt til miljø og landskap. Vi ønskjer at kulturminne skal nyttast som ein ressurs i nærmiljøet. Vi har til dømes hatt eit program gåande som skal bidra til verdiskaping kulturelt, sosialt og økonomisk, og kor kulturminne kan vere ein viktig ressurs for lokalsamfunnet, seier Dalen.

– Vårt poeng er at kulturminne skapar identitet for dei som bur ved dei, seier Stranden.

Ikkje bremsekloss. – Vi kan lett oppfattast som ein bremsekloss eller «nei-organisasjon». Av og til er det nødvendig å sette på bremsene, men vi har et bidrag til samfunnsutviklinga ved å meine at ein del bygg har ein verdi vi må ta vare på, seier Dalen.

Feira. Resten av 2012 skal nyttast til å gjere Riksantikvaren enno meir kjend for folki Norge. TV-programmet Norge Rundt sender kvar fre-

dag eit innslag frå eit av kulturminna vi har i Norge. Debattane om nasjonale museum, Bjørvika og regjeringskvartalet held fram, og Riksantikvaren kjem nok til å la høyre frå seg framover.

– Jubileet er eit høve til å konsolidere vår egen situasjon og styrke samhaldet, men også til å gjere oss meir synlege og gje folk ei betre forståing og innsikt i kva vi jobbar med, seier Tron Stranden.

I vår faste spalte tar Bjørn Willadsen opp aktuelle temaer om arbeidsmiljø. Han tar gjerne imot spørsmål eller kommentarer på e-post: bjorn.willadsen@linkx.no

Fleksibel arbeidstid i EU

Arbeidstida går ned for den gjennomsnittlige EU-arbeidstakeren. Samtidig blir forskjellene mellom dem og oss mindre.

Det er EU-instituttet Eurofound i Dublin som kan fortelle dette. I en rapport gjør de opp status, og spiller med det ferske tall inn i arbeidet som EU-kommisjonen har satt i gang for å gå gjennom arbeidstidsdirektivet.

Den gjennomsnittlige faktiske arbeidstida innenfor EU som helhet var 37,5 timer pr. uke i 2010. Innenfor det som kalles EU12, dvs. de landene som utgjorde EU fram til 1994 var timetallet 36,4 i det samme året. For Norges del var den gjennomsnittlige ukentlige arbeidstida 33,7 timer.

Den «gjennomsnittlige faktiske arbeidstida pr. uke» sier lite om hva som er vanlig arbeidstid eller hva som er avtalt, til det er variasjonene for store. Den er som betegnelsen forteller et snitt for alle som er i arbeid, heltidsansatte og deltidsansatte, de med overtid og de uten. Land med mange som jobber deltid, som f.eks. Norge, vil stort sett få kortere gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid enn land med lite deltid.

Langvarig trend. Det er tre hovedgrunner til at EU-arbeidstida går ned. For det første jobber heltidsansatte kortere enn før, dels fordi arbeidstida er redusert i enkelte kollektive avtaler. For det andre blir det stadig færre som har såkalt lang arbeidstid, dvs. over 48 timer i uka. I 1991 var det 18 % av de syssel-

Den «gjennomsnittlige faktiske arbeidstida pr. uke» sier lite om hva som er vanlig arbeidstid eller hva som er avtalt.

Magne Gundersen
Forbrukerøkonom
Sparebank1 Gruppen

Ski på boks

Noen hadde brutt opp skiboksen på bilen da jeg var på hytta og stjålet tre par ski og staver. Jeg har LO-favør kollektiv hjem og lurert på om jeg får dekket tapet av skiene og stavene?

Ola T.

LO-favør kollektiv hjem dekker tyveriet av ski og staver fra skiboksen din. Kravet er at skiboksen var låst og at det ikke var innsynmuligheter. Du kan maksimalt få en erstatning på kr 25 000. Skiutstyr har ofte høy verdi og jeg vil derfor anbefale at du ikke lar store verdier ligge i bil eller skiboks over lenger tid.

Yrkesskade

Jeg har fått en yrkesskade og lurert på hvilke rettigheter jeg har?

Turid P.

Ved yrkesskade eller mistanke om det anbefaler jeg deg først å kontakte lege. Deretter bør du henvende deg til din arbeidsgiver. Arbeidsgiver skal ha en forsikring som dekker yrkesskader på ansatte. Jeg synes også at du skal henvende deg til ditt forbund slik at du er sikret god bistand til å ivareta dine interesser.

Plass på sykehjem

Min far er LO-medlem og har fått plass og postadresse på et sykehjem. Boligen hans er overført til min mor, men far har fortsatt folkeregistrert adresse her. Vil dette ha noe å si for hjemforsikringen, siden det er min far som er medlem?

Gunhild K.

Hjemforsikringen som står oppført i din fars navn gjelder for din mor, selv om de står oppført med ulik postadresse. Det er den folkeregistrerte adressen som gjelder. Dere trenger derfor ikke bekymre dere for at innboet i boligen ikke er forsikret.

Har DU spørsmål om din økonomi, eller forsikring? Send epost til:
magne.gundersen@sparebank1.no

gelsene mot mer deltid og færre med lang ukentlig arbeidstid.

To-delning av mønsteret. Bildet i EU er sammensatt. De nord og vesteuropeiske landene ser ut til å lede an i utviklingen mot kortere gjennomsnittlig arbeidstid og mer deltid. Det er også i denne delen av EU at overtid utover det avtalte og fleksitidsordninger er mest vanlig. Landene i øst har i betydelig større grad det vi kan kalle et tradisjonelt arbeidstidsmønster. Hellas og Nederland representerer f.eks. hvert sitt ytterpunkt, Hellas har den gjennomsnittlig lengste arbeidstida med 46 timer uke, mens Nederland ligger på 33 timer – som er kortere enn vår. Deltidsandelen forklarer den korte uketida, også for Nederlands del. Halvparten av alle sysselsatte jobber deltid, for kvinner er andelen 80 %! I andre nord- og vesteuropeiske land ligger deltidsandelen rundt 30 %, hos oss ligger den på 27 %.

Holder vi oss til to-delningen nord- og Vest-Europa på den ene siden og landene i øst og sør (som ikke helt dekkende) på den andre, får vi et bilde av en del som definitivt har tatt steget inn i fleksibelt arbeidstidsmønster og en del som er preget av mer tradisjonelle arbeidstidsordninger. Vårt arbeidstidsmønster tilhører definitivt den første gruppa.

Tjenesteproduksjon. I skyggen av en svakt synkende sysselsettingsandel i EU (i 2009 var den 64,6 % mot vår på 76,4 %) går utviklingen mot kortere arbeidstid, arbeids-topper håndtert med overtid og en økende andel personer i deltidarbeid. Vi kan si at disse endringene er uttrykk for det såkalt fleksible arbeidslivet, men vi kan også si at endringene gjenspeiler det moderne samfunnets måte å drive sin verdiskaping på. Industriproduksjon og primærnæringer sysselsetter en stadig mindre andel av befolkningene, det er private og offentlige tjenester som er arbeidet til den store andelen av sysselsatte.

Kilder: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions: Working time in EU, 2012. Statistisk sentralbyrå, www.ssb.no Eurostat yearbook – Labour market 2011.

ILLUSTRASJONSFOTO: WWW.COLOURBOX.COM

satte som hadde denne lange arbeidsuka, i 2010 var tallet redusert til 12 %. Den tredje grunnen er økningen i omfanget av deltid. I det samme EU12-området har andelen gått opp fra 17 % i 1991 til 27 % - eller hver fjerde arbeidstaker – i 2010 (deltid er her under 34 t/uke). Det er en langvarig endring i arbeidstidsmønsteret vi ser, men finanskrisen har forsterket beve-

Forhandleren

Det er ikke alt Anne-Kari Bratten har sagt som har falt i god jord. Hun akter likevel ikke å slutte med spissformuleringene.

■ **MORTEN HANSEN** (tekst)
morten.hansen@lomediamedia.no

■ **ERLEND ERLEND DALHAUG DAAE**
erlend.dalhaug.daae@lomediamedia.no

– Jeg skal i alle fall ikke ha en kaffe latte.

Anne-Kari Bratten ler. Hun er på kafé. Midt på dagen. Det synes hun angivelig ikke folk skal være.

Mer om det siden.

Spekters viseadministrerende direktør har tatt det gamle Arbeiderparti-slagordet «Hele folket i arbeid» litt lengre. Hun vil at hele folket skal arbeide mer.

– Vi somler så mye. I utdanning for eksempel. Folk tar omvalg og holder på. Visste du at hver fjerde student på universitet og høyskole er over 30 år? Med en opptjening på 30 år til offentlig tjenestepensjon, kan man studere til man er 32 – og gå av med full pensjon når man er 62. Det er ikke bærekraftig, det, sier Bratten.

Få hender. Dette er det hun er mest opptatt av for tiden. Å gjøre ting som utløser mer arbeidskraft. Hun er skremt over hvor lite folk tar inn over seg at vi begynner å bli få arbeidstakere og mange pensjonister.

– Om noen få år vil det være mindre enn to arbeidstakere bak hver pensjonist i Norge. I 1950 var det sju arbeidstakere bak hver pensjonist. En ting er at det blir mindre skatteinntekter. Det andre er at vi ikke har nok folk til å betjene velferdsstaten. Vi må jobbe mer, eller bli mer effektive, sier Bratten.

Her stopper hun litt opp og. For å klargjøre. De fleste intervjuene med Bratten stopper nemlig her – i følge henne selv. Det er én grunn til at deler av arbeidstakersiden synes hun er litt vel drøy.

– Jeg mener ikke at folk skal jobbe raskere. Jeg snakker ikke om at de ansatte på sykehusene skal løpe i sykehuskorridorene. Jeg snakker om

effektivitet i form av teknologi, og det å jobbe smartere, poengterer Bratten.

Oljemarkinert. Det er her hun føler hun veldig ofte blir misforstått. At kritikerne tar kvinnen, og ikke hallen.

– Det gjelder ikke først og fremst LO. Det er for det meste andre deler av fagbevegelsen og presse og politikere. Jeg prøver oppriktig å komme et steg videre i en viktig debatt, og understreker at vi ikke ønsker å røre grensene i arbeidsmiljøloven. At jeg da får slengt etter meg at jeg er virkelighetsfjern, og ikke følger med i tiden...

Bratten himler med øynene, før hun legger til:

– Det dreier seg om vegring for å ta en av de aller viktigste debattene, og heller legge meg som aktør i bakken. Her må jeg si at fagbevegelsen, og spesielt Fagforbundet som jeg har mye med å gjøre, er veldig opptatt av å ta debatten, sier Bratten.

Resten, mener hun, ligger i en oljemarkinert hengekøye. Innbyggerne i kongeriket tror alt løser seg med nye oljefunn.

– Det er mye som kan løses med olje. Men vi blir ikke flere folk av det. Det kommer ikke folk opp av havbunnen.

Jernbaneforbundet. Bærumsjenta Bratten karakteriserer seg som en halvstudent røver. Litt jus og litt personalfag og ledelse. Men det er blant jernbanefolk hun har blitt forhandlingsleder. Først som personal- og organisasjonssjef i NSB. Deretter som organisasjonsdirektør i Jernbaneverket.

– Det å finne sin rolle som arbeidsgiver i en

DISKUSJONER: Bratten setter pris å bli invitert til tøffe diskusjoner i LO. Her fra fjorårets kartellkonferansen på Gol. FOTO: ERLEND DALHAUG DAE.

OPPGJØRETS TIME: Anne-Kari Bratten møtte sine motpartner i LO Stat, leder Tone Rønoldtangen og nestleder Eivi. Eivi føler meg oppriktig velkommen på arrangementer i LO. Der er det en utrolig høy profesjonalitet, sier Bratten.

bedrift som har så sterke fagforeningstradisjoner er utfordrende, utviklende og lærerikt. Jeg fikk stor respekt for partssamarbeid der. Det var veldig greit. Hvis Norsk Jernbaneforbund mente at en var litt utpå, så fikk du beskjed om det. De nølte ikke med å gi beskjed. Det var en hard skole, det, konstaterer Bratten.

Kaffe latte. Hun må ha kommet godt ut av omgangen med jernbanens menn og kvinner. For i 2001 ble hun hentet til arbeidsgiverorganisasjonen NAVO. Det som i dag er Spekter. Der fikk hun en bratt læringskurve. For Bratten fikk ansvaret for å lage avtaler med ansatte i de nye helseforetakene. Det endte med sykepleierstreik. Norgeshistoriens lengste – på hele seks uker. Siden har forholdet til sykepleierne ikke vært det beste. Det toppet seg i fjor med en kaffe latte-uttalelse.

Da mente hun ut at alle, og kanskje spesielt sykepleiere som har høy deltidsandel, burde jobbe full tid, framfor å sitte på kafé med kaffe latte. Det ble til og med opprettet en facebookside som het «For oss som synes at Anne Kari Bratten skal si unnskyld til sykepleierne.»

– Altså, jeg har et utmerket forhold til sykepleiere. Min far har vært alvorlig syk, og inn og ut av sykehus siden jeg var tenåring. Han døde i 2010. Jeg har vært mer på sykehus som pårørende, og har ringt mer til 113, enn de fleste. Jeg har sett så mye profesjonalitet, og varme og omsorg, blant sykepleiere at det nesten ikke kan beskrives med ord. Min respekt for sykepleiere er stor, understreker hun.

Selv under sykepleiernes streik i 2010, hvor Bratten var krass både i radio og TV, opplevde hun å bli tatt godt i mot på sykehuset.

– Jeg ble møtt med en varme som det står

respekt av. Så når det gjelder sykepleiere har jeg bare godt å si. Når det gjelder forholdet til deres organisasjon, Norsk sykepleierforbund, har det vært krevende i perioder, smiler hun.

Tabloid. Mindre krevende blir det ikke av at deler av det hun prøver å si ikke blir videreført. For selv om «alle» er overbevist om at Bratten mener alle skal jobbe annenhver helg, er det ikke det hun mener. Om hun ikke akkurat føler seg misforstått, så må hun erkjenne at alt ikke blir oppfattet riktig.

– Man kan ta bort all ufrivillig deltid, hvis de ansatte jobber mer helger. Jeg har ikke med det sagt at alle skal jobbe annenhver helg. Det er for eksempel 27 prosent av de som jobber turnus

ved sykehusene som ikke jobber helg i det hele tatt. Tar disse noen helgevakter trenger ikke de som allerede jobber i helgene å jobbe flere helger. Men jeg skjønner at det er mer tabloid morsomt å skrive at jeg vil at alle skal jobbe mer. Men jeg håper jo at del to av budskapet skal bli oppfattet etter hvert, sier Bratten.

At del to i budskapet forsvinner er ulempene med å være direkte i stilen. Bratten blir sitert ganske ofte til å være forhandler for bedrifter som er eid, delvis eid, eller tidligere eid av, staten. For hun uttaler seg veldig ofte i titler og store bokstaver. Man kan lett fristes til å tro at noen av uttalelsene bare glipper ut av henne. Som det om kaffedrikking på dagtid.

– Det var ingen glipp. Jeg sier aldri noe som

Man må være veldig omhyggelig i valg av livsledsager, så må man være veldig omhyggelig med valg av sjef, og så man være veldig omhyggelig med valg av foreldre.

nd Gran. - Vi kan være dønn uenige i debatter, men jeg

FOTO: PÅL ANDREASSEN

UTSPILL: Bratten planlegger sine utspill nøye sammen med administrerende direktør Lars Haukaas (i midten) og kommunikasjonsdirektør Gunnar Larsen.

FOTO: PÅL ANDREASSEN

FORHANDLINGSLEDER: Bratten er forhandlingsleder for arbeidsgiversiden under oppgjørene i Spekter-området. FOTO: KRISTIAN BRUSTAD

jeg ikke har tenkt gjennom, sier Bratten.

Hun legger trykk på aldri, og setter cappuccinokoppen fra seg.

- Vi setter oss ned, blant annet Lars (Haukaas, administrerende direktør i Spekter, red. anm.), Gunnar Larsen, (kommunikasjonsdirektør) og jeg, og går gjennom hva jeg skal si. Når jeg sier ting som kan oppfattes som en glipp, så er det altså nøye planlagt, slår Bratten fast.

Kvinnesak. Noen av uttalelsene har kommet rundt likestilling. Både Kjendis-veterinær Trude Mostue, som mener at likestillingen har gått for langt, og Høyre, som mener at lang lovpålagt pappapermisjon ikke er noe særlig, har fått gjennomgå.

- Jeg synes dette Høyre-utspillet var aparte. Vi må ta utgangspunktet i vanlige arbeidsfolks familieliv. Hvordan kan vi ta utgangspunkt i vanlig familieliv slik at vi kan utløse mer arbeidskraft. Jeg vet selv at det er fryktelig krevende å ha små barn og to jobber. Men det er litt rart at mens kvinner jobber mindre når de får barn, som jo ikke er unaturlig, jobber menn mer jo flere barn de får. Problemet er at det er ikke likestilling i familiene.

Selv er hun oppvokst i Bærum. Med mor som jobbet og far som var hjemmевærende på grunn av sykdom, var det en uvanlig oppvekst i sitt nabolag.

- I mitt miljø var det hjemmевærende mødre, og veldig hardt arbeidende fedre med høye stillinger. Hjemme hos oss var det motsatt. Jeg har fått en oppdragelse hvor det er uakseptabelt å si at det er noe bare gutter kan eller noe bare jenter kan. Det er fullt mulig å legge det opp slik at begge kan jobbe fulltid, mener Bratten.

Hun etterlyser likestilling i hjemmet, og at forholdene i arbeidslivet legges til rette for at folk kan jobbe mer.

- Blant annet kan man praktisere arbeidstidsbestemmelsene litt klokere, innenfor arbeidsmiljølovens yttergrenser, og uten at det går på helsa løs på noen som helst måte, sier Bratten.

Hun fastslår at skal man få god likestilling i arbeidslivet, må man være omhyggelig i de valgene man gjør.

- Man må være veldig omhyggelig i valg av livsledsager, så må man være veldig omhyggelig med valg av sjef, og så man være veldig omhyggelig med valg av foreldre.

Hvem, hva, hvorfor?

FOTO: ERLINDA HAUGDAAL

HVEM: Anne-Kari Bratten (47)

HVA: Viseadministrerende direktør i Spekter.

HVORFOR: Er arbeidsgiversidens forhandler i Spekter-området, som blant annet inneholder virksomheter fra Operaen til helseforetakene. Har hisset på seg arbeidstakereorganisasjoner og politikere på venstresiden, ved å si at flere må jobbe mer. Har kritisert alt fra sykepleiere til kjendis-veterinær Trude Mostue for ikke å jobbe fulltid, og kritisert Høyre-utspill.

CV:

Anne-Kari Bratten er født 21. april 1964 i Bærum.

- Utdannet ved Universitetet i Oslo og Norges Handelshøyskole.
- Viseadministrerende direktør i Arbeidsgiverforeningen Spekter.
- Organisasjonsdirektør i Jernbaneverket
- Personal- og organisasjonssjef i NSB Bane
- Personalkonsulent i Oppegård kommune
- Personalkonsulent ved Det Norske Radiumhospital

»» Jeg sier aldri noe som jeg ikke har tenkt gjennom.

Fra såpegutt til motstandsmann og NTL-agitator

Bjørn Rudaa har viet hele sitt voksne liv til arbeiderbevegelsen. 8. mars, på selveste kvinnedagen, **fyller han 90 år.**

■ ANNE-GRETE LOSSIUS (tekst) ERLEND DALHAUG DAAE (foto)
anne.grete.lossius@lomeia.no

Bjørn Rudaa er såpegutten som avanserte til sjokoladegutt, visergutt og kleinsmed. Han avsluttet sin yrkeskarriere som byråsjef.

Men han rakk også å være NTL-tillitsvalgt ved flere arbeidsplasser, og ved forbundskontoret i 20 år. Først i et engasjement som agitasjonssekretær, siden valgt forbundssekretær og de siste fire årene - hovedkasserer.

1. mai kan han også vise til 60 års medlemskap i LO.

Glassklar. I andre etasje i et eldre hus på Nordstrand i Oslo, uten heis, bor Bjørn Rudaa og kona Sigrid. Vi blir vist rundt i den koselige leiligheten, som de kvier seg for å flytte fra.

Den snart 90 år gamle fagforeningskjempen har problemer med beina, men hodet er det ikke noe i veien med. Han husker det meste - helt ned på dato-nivå.

Vi setter oss på et tidligere barnerom, der ekteparet har hengt barn og barnebarn i glass og ramme på veggen. Her ser vi også Rudaa avbildet i en stram uniform fra krigens dager, sammen med deltakermedaljen han fikk etter krigen. Den viser han stolt fram.

Søkte jobber. Den omgjengelige mannen, som fremdeles har sjarmen i behold, har mang en god historie på lager, og han forteller gjerne. Men vi begynner med starten – da han som 14-åring i 1936, etter syv år på folkeskole, søkte viserguttjobber.

– Lærerne anbefalte at jeg burde gå lenger på skolen, men vi hadde ikke råd. Jeg gikk senere både på realskole og handelsskole, og tok språkkurs på kveldstid, smiler han. Han minnes at

det var en tøff tid, med jobb hele dagen og skole til sent på kveld.

Smilet er på lur det meste av tiden, men da han forteller om krigen er alvoret på plass. Smilerlynkene er nesten borte.

Bjørn Rudaa

- Kontorbetjent hos Skattefogden. Medlem av Norsk Telegraf- og telefonforbund til han ble overført til NTL høsten 1947.
- I 1949 ble han ansatt som revisjonsfullmektig i Riksrevisjonen.
- Formann i NTL-avdelingen i Riksrevisjonen fra 1952 til 1957.
- Vara i forbundsstyret fra 1954 til 1962.
- I 1958 ble han engasjert som agitasjonssekretær i NTL.
- Valgt til forbundssekretær i 1962, og hovedkasserer fra 1972 til våren 1978.
- Byråsjef i Kommunal- og arbeidshdepartementet fra 1978 til pensjonsalder i 1990.

Sjokoladegutt. Rudaa startet yrkeskarrieren som «såpegutt» hos en barberer. Høsten 1936 ble det viserguttjobb. På kveldstid jobbet han som «sjokoladegutt» på Verdensteateret kino i Folketeaterpassasjen i Oslo. Folketeateret fungerte som kino fram til 1954. Rudaa viser med hendene hvordan han holdt sjokoladebrettet, og hever stemmen: – *Konfekt - sjokolade!*

Han tjente godt på den jobben. Opptil 5 kroner kvelden.

– Som visergutt tjente jeg bare 10 kroner uka, mimrer han.

I 1939 fikk 17-åringen læreplass hos Erik Ruud Mek. Verksted på Grefsen som kleinsmed (noe midt i mellom smed og platearbeider). Rudaa fikk sitt første møte med LO på den arbeidsplassen. Han meldte seg inn i LO-forbundet Jern og Metall (i dag Fellesforbundet).

– Der var jeg i fem år, smiler han, for etter krigen hadde han fått nok av verkstedtilværelsen. Han ville gjøre noe annet.

Motstandsmann. Under krigen besto mye av arbeidet hos kleinsmeden av å lage splintsikre dører. Men Rudaa hadde en langt mer «spennende» higeskjeft – nemlig motstandsbevegelsen.

– Vi trykte illegale blader på Grefsen, minnes han.

Da det begynte å bli hett under beina, måtte han og flere andre gå i dekning «på skauen». Nærmere bestemt Valdres.

– Vi fikk etter en tid beskjed om å komme oss videre til Sverige. Det siste året av krigen tilbrakte jeg i polititroppene i Dalerne i Sverige, sier Rudaa.

GLASS OG RAMME: Bjørn Rudaa avbildet i en stram uniform under andre verdenskrig. Deltakermedaljen han fikk etter krigen setter han stor pris på.

» I NRK var det kun fire medlemmer i begynnelsen, men de økte raskt – til 1400 i 1975. Bjørn Rudaa

» – 8. mai reiste vi til Oslo, men ikke før sent på kvelden. Vi måtte vente til en tysk general på Lillehammer hadde skrevet under papirene på at krigen var over. Vi var redde for at de fortsatt skulle krige i Norge, minnes han.

Gruppekasserer. Etter krigen fikk han jobb hos Skattefogden i Oslo som yngste assistent.

– På høsten 1946 kom Tollik Nordbø, en tidligere Lyn-spiller, og ville ha oss med i en forening. Det ble medlemskap i Norsk Telegraf- og telefonforbund, og egen forening på arbeidsplassen, smiler Rudaa.

Så var han også i gang med sitt første tillitsverv.

– Jeg ble gruppekasserer, og en av oppgavene var å klistre inn små frimerker i medlemsbøkene, smiler han, og spør:

– Husker du det?

1. november 1947 ble NTL stiftet. Da hadde forbundet oppslutning fra 11 foreninger, og i overkant av 835 medlemmer, deriblant medlemmene hos Skattefogden.

Måtte si opp medlemskapet. Rudaa forteller at høsten 1949 kom det en byråsjef fra Riksrevisjonen og tilbød ham jobb der. Han skulle få stillingen fullmektig 2.

– Det var jo en mye bedre jobb, men jeg måtte si opp medlemskapet i NTL. Det var bare STAFO (arbeidstakerorganisasjon tilsluttet YS) som var der. Men jeg fikk i 1952 likevel dannet en NTL-forening - Riksrevisjonens Funksjonærforening, smiler han lurt.

Der var han formann i fem år. Så bar det videre til forbundskontoret i 1958.

– Jeg begynte ved forbundskontoret 14. februar, husker han. Først som ansatt agitasjonssekretær, og fra 1962 valgt forbundssekretær.

Sanket medlemmer. – Jeg gikk rundt på arbeidsplassene og sanket medlemmer. Det synes jeg alltid var morsomt. Husker du Trygve Lie, den første generalsekretæren i FN? spør han.

– Han var den gangen Fylkesmann i Oslo og Akershus. Jeg prøvde å verve ham, og da lurte han på om han kunne være medlem av to LO-forbund. Han var nemlig medlem i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund (Kjemisk).

Han hadde vært ansatt som første jurist i

SJARMERENDE: Smilerynkene er på plass når Bjørn Rudaa mimrer om sin tid ved forbundskontoret.

LO, og fikk beskjed fra Kobberslagernes Forening i LO at han kunne melde seg inn der. Dette forbundet ble siden overtatt av kommunistene, og Lie fikk reisepass. Da bar det inn i Fyrstikkarbeidernes forening, som da var del av Kjemisk, forteller Rudaa.

Han legger lurt til at de lot Lie få være organisert i Kjemisk. Han hadde vært der så lenge.

Ville inn i LO og Ap. Rudaa har flere morsomme historier på lager. Inger Louise Valle, Ap-politiker som har innehatt flere ministerposter, var på 60-tallet sjef for juridisk avdeling i Forbrukerrådet.

– Jeg prøvde å verve henne, men hun ville snakke med mannen sin først. Da jeg kom tilbake, spurte hun: – *Blir vi automatisk medlem av Arbeiderpartiet også?* Rudaa smiler:

– Jeg satte i gang mølla jeg hadde lært om at det ikke var noen kobling.

– *Så synd, sa hun! Ellers kunne vi fått ordnet begge deler samtidig.* Jeg fortalte kjapt hvordan hun skulle fikse det.

Rudaa har tatt initiativ til å starte opp flere NTL-foreninger. Blant dem NRK og Riksrevisjonen.

– I NRK var det kun fire medlemmer i begynnelsen, men de økte raskt – til 1400 i 1975. Det var mange «raddiser» der den gangen, mimrer han. Og gliser bredt da han forteller at han hadde ansvaret for NRK i alle år han var ved forbundskontoret. Ingen ville ta borti dem.

Brukte sjarmen. Han forteller at han flere ganger steppet opp på samme arbeidsplass for å verve. Linderud leir i Oslo var en av dem.

– Jeg ble godvenn med en kar der etter et møte. Så en dag fikk jeg vervet 11 nye medlemmer. Jeg brukte sjarmen vet du, sier han med et glimt i øyet.

Og sjarmen har han fremdeles i god behold.

I 1972 sluttet han som agitasjonsgeneral og ble hovedkasserer fram til våren 1978.

– Jeg fikk tilbud om en ledig stilling i Kommunaldepartementet, og ble byråsjef fra 1. april 1978, forteller han.

Rudaa stilte til valg som forbundsleder høsten 1978 mot Dagfinn Habberstad, som ble hentet fra et sekretærverv i Statstjenestemannskartellet (nå LO Stat) for å stå sterkere i kampen om ledervervet. Formann Thorvald Karlsen i NTL skulle gi seg etter 28 år, og ville ha Habberstad som ny formann fordi han gikk inn for et storforbund i staten, som Karlsen. Rudaa var imot. Han tapte valget med små marginer, sannsynligvis fordi landsmøtet omtrent var delt i synet på storforbund. Rudaa fikk 107 stemmer, Habberstad 144. Hele venstresiden i NTL var imot storforbund, og skepsisen var stor også blant andre medlemmer. 125 stemte for storforbund, 123 mot. Det var for liten stemmeforskjell, så videre arbeid for storforbund ble avlyst.

Rudaaas hovedargument mot storforbund var at det ville bety økt byråkratisering, og sentralisering av makt.

Fisk og olje samarbeider

Oljeindustrien og fiskebransjen etablerer nå et samarbeid for å redusere konfliktnivået.

– Petroleumsnæringen ønsker å bidra til bedre samarbeid på havet med sikte på å unngå konflikter, sier administrerende direktør Gro Brækken i Oljeindustriens Landsforening.

Oljeindustrien, Norges Fiskarlag, Fiskebåtrædernes Forbund, Fiskeri- og havbruksnærin-

gens landsforening pluss fagforbundet Industri Energi står bak topplederforumet «Ett hav» som møtes for første gang i februar.

– Det overordnede målet er bedre samarbeid, for dermed å legge til rette for videre verdiskaping fra to av landets desidert viktigste næringer, sier styreleder Leiv Grønnevet i «Ett hav». (ANB) ■■

FOTO SUSEL M. RASMUSSEN

Stopper Manpower

Guider fra Manpower kommer ikke til å bli brukt på kulturinstitusjonene på Akershus festning. NTL er godt fornøyde med avklaringen.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst)
anders@lomedia.no

Føljetongen om innleide guider fra Manpower i Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon (FAKT) er slutt ved at forsvarsminister Espen Barth Eide (Ap) fastslår at det ikke skal benyttes innleie til faste oppgaver i FAKT. NTL er lettet over å ha vunnet fram.

Fornøyd. Før jul ble det kjent at de som jobbet som guider ved Hjemmefrontmuseet, Besøks-senteret og Akershus slott ble foreslått overført fra FAKT til Manpower. De godtok ikke dette, og fikk NTL til å ta kampen.

Først endret FAKT planen til at de ansatte skulle få beholde jobbene sine, men at når de sluttet skulle de nye komme som innleide fra Manpower. Med statsrådens avgjørelse blir heller ikke dét noe av.

NTL-leder John Leirvaag er glad over å ha vunnet fram:

– Jeg er veldig fornøyd med denne prinsipielle avklaringen, og regner med at vi kan gå videre i prosessen i FAKT med dette grunnlaget, sier Leirvaag.

Svar. NTL-magasinet sendte følgende to spørsmål til Forsvarsdepartementet: «Hvorfor ønsker ikke forsvarsministeren å bruke Manpower til disse oppgavene?» og «Hvordan synes han årsverksstyringen FAKT og Forsvaret er underlagt har fungert i denne saken?» Svaret fra statssekretær Roger Ingebrigtsen er:

STOPPER: Forsvarsminister Espen Barth Eide (t.h.) og statssekretær Roger Ingebrigtsen lar ikke Manpower slippe til på FAKTs faste oppgaver. ARKIVFOTO ANDERS HAUGE-ELTVIK

– Som politisk ledelse i Forsvarsdepartementet har vi et sterkt fokus på de ansattes rettigheter. Vi ønsker som hovedregel at alle oppgavene skal løses av fast ansatte. I hovedsak foregår det ikke bruk av innleiet arbeidskraft verken i FAKT eller i Forsvaret forøvrig. Unntak kan gjøres ved store produksjoner eller oppdrag. Det har ikke vært snakk om å erstatte fast ansatte med innleid personell, men i enkelte tilfeller er dette fornuftig og gir dette nødvendig fleksibilitet.

Personellet det er snakk om i dette tilfelle var tidligere engasjert i Forsvaret, men vil nå få tilbud om å fortsette som deltidsansatte i Forsvaret. Dette er i tråd med hva de ansatte selv har ønsket. Arbeidet med tilsettinger og arbeidsavtaler for dette personellet er under arbeid, og det gjennomføres møter med den enkelte i forhold til stillingsprosent basert på

vedkommende sin tilsetting/tjeneste i 2011. Nye arbeidsavtaler vil ivareta både den enkelte arbeidstaker og Forsvarets behov for fleksibilitet ved tilsettinger i deltidsstillinger. Berørt personell skal ikke komme dårligere ut enn i dag, og det innebærer at egne ansatte ikke erstattes med innleid arbeidskraft.

Fast ansettelse. Det NTL jobber med nå, er mellom tre og fem ansatte som ikke har fått fast stilling. FAKT mener de har hatt opphold i arbeidet, og dermed ikke kvalifiserer til fast jobb. NTL bestrider dette, og mener det bare er snakk om ferieavvikling og bytting av vakter.

– Dette jobber vi videre med, og forbereder rettslig oppfølging. Men først tar vi det opp med Forsvarsstaben, sier forbundssekretær Dag Ratama.

Bård Kuvaas er siviløkonom og professor ved Handelshøyskolen BI i Oslo. Kuvaas har hovedsakelig arbeidet med spørsmål knyttet til organisasjon, ledelse og beslutningsatferd. Hans forskning omfatter både atferdsdata, beslutningsprosesser, organisatorisk atferd m.m.

Ubalansert målstyring med uSMARTe

Praktisk målstyringsarbeid handler ofte om nedbryting av overordnede mål til såkalte SMARTe mål. SMARTe mål er mål som er Spesifikke, Målbare, Akseptable, Realistiske og Tidsbestemte (SMART). Etter at målene er satt vurderes måloppnåelse, som igjen blir belønnet med anerkjennelse eller andre belønningsformer dersom målene nådd.

Problemer i kø. Tankegangen er at den enkelte får vite hva som forventes, at hans eller hennes bidrag blir synlig og at det gis anerkjennelse for bidraget. Dette virker tilsynelatende uproblematisk, noe som kanskje er grunnen til at slikt målstyringsarbeid har fått en ny vår i mange organisasjoner. Problemene står imidlertid i kø og i denne kronikken skal jeg beskrive noen av de viktigste.

Blir mindre motiverte. Normalt kompetente og motiverte medarbeidere trenger ikke SMARTe mål for å gjøre en god jobb, og slike mål vil ofte gi mindre motiverte medarbeidere og dårligere arbeidsprestasjoner. Et ekstremt robust funn fra forskningen er at autonomi eller selvbestemmelse i jobben gir de beste resultatene. Autonomi innebærer en mulighet til å improvisere og å få benytte sin kompetanse til å gjøre kontinuerlige prioriteringer - på egen hånd og som en naturlig del av jobben - men selvfølgelig innenfor gitte rammer.

På mange måter er det å bli styrt av SMARTe mål det motsatte av autonomi, selv i de tilfeller medarbeideren har vært involvert i målsettingsarbeidet. Forskningen viser at jo mindre selvstendighet (autonomi) medarbeiderne opplever, jo mindre tilfredse er de med jobben,

med ledelsen, med kolleger, med lønnen sin, og med muligheter for avansement, vekst og utvikling. I tillegg er medarbeidere med lav autonomiopplevelse mindre lojale overfor organisasjonen, de har lavere indre motivasjon og leverer dårligere arbeidsprestasjoner.

Kvantifiserbart. Det som går opp ved lav autonomi er forhold som stress, angst, utbrenthet og sykefravær. Disse resultatene finner vi i en oppsummeringsstudie som inneholder data fra nesten 220

eller maksimeres (selv om de kan kvantifiseres). Langsiktig avkastning behøver f.eks. ikke ha noe øvre tak i de fleste tilfeller. Ei heller bør vi tallfeste et mål på sykefraværet, men i stedet kontinuerlig jobbe for å få det ned på et forsvarlig nivå (som med god grunn kan variere fra enhet til enhet i en og samme organisasjon).

Repræsenterer fortiden. Et tredje problem er at de færreste oppgaver blir seg effektivt redusert til et sett av SMARTe mål. Det skyldes at effektiv oppgaveløsning krever at

ning til hverandre. Derfor vil det for de fleste oppgaver være smartere å bruke vage mål som gir spillerom for intelligente vurderinger tilpasset den enkelte situasjon og flest mulig eventualiteter.

Subjektive vurderinger. Et fjerde problem er at bruk av individuelle SMARTe mål for oppgaver hvor samarbeid mellom flere medarbeidere er det som avgjør om oppgaven blir godt utført. Fordi SMARTe mål virker fokuserende vil det også kunne motivere til å opptre strategisk, for eksempel slik at man først og fremst tar ansvar for sine egne mål i stedet for å ta hensyn til kundens eller klientens opplevelse av kvalitet.

På grunn av disse problemene supplerer mange organisasjoner SMARTe mål med subjektive vurderinger av atferd og holdninger og utdeling av karakterer som viser om medarbeideren oppleves som «over forventet, forventet, eller under forventet» på forhold som for eksempel service, samarbeid, eller arbeidsprestasjoner i mer generell forstand.

Karakter. Enda mer utfordrende er det å få legitimitet til subjektive

Et annet problem er at de SMARTe målene nesten aldri er de viktigste målene eller de som virkelig skaper verdier.

000 respondenter (Humphrey, Nahrgang et al. 2007).

Et annet problem er at de SMARTe målene nesten aldri er de viktigste målene eller de som virkelig skaper verdier. Dette skyldes at de er begrenset til det som er kvantifiserbart. Virkelig verdifulle mål bør heller ikke ses på som absolutter som bør tallfestes, minimaliseres

oppmerksomheten vår må rettes mot en rekke sammensatte forhold som er av varierende betydning fra situasjon til situasjon. SMARTe mål derimot, repræsenterer fortiden og er statiske, i alle fall innenfor gitte perioder. I tillegg er de viktigste forholdene som krever vår oppmerksomhet verken spesifikke eller målbare, og ofte vil de stå i motset-

RTe mål

prestasjonsvurderinger som formidles som en slags karakter. Det er heller ikke så rart når vi vet at slike prestasjonsvurderinger er like avhengig av hvem som evaluerer som av prestasjonen som evalueres (DeNisi and Pritchard 2006). Ergo opplever medarbeiderne ofte målingene som illegitime og urettferdige. Og forskning viser at jo mer urettferdige slike målinger oppleves, jo større grad av emosjonell utmattelse, som er forløperen til utbrenthet (en studie av 2898 offentlig ansatte i Australia (Brown and Benson 2003)).

Ledere i organisasjoner som begrunner denne formen for målstyring med rapporteringsplikt til styret og offentlige myndigheter har et åpenbart alternativ. Forbehold et lite antall overordnede mål til høyere organisatoriske nivåer og sørg for at målene er forstått og forankret i organisasjonen. Tviholder de som det rapporteres til på SMARTe mål, så gi dem det, selv om de ikke er gode indikatorer på kvalitet eller effektivitet. Men ikke plag de som skal bidra til faktisk kvalitet og effektivitet med disse målene.

Kompetente medarbeidere. Overlat til medarbeiderne å oversette målene til mer konkret inn-

hold. Det er jo derfor dere ansetter kompetente medarbeidere. Dette er autonomi i praksis og det som skal til hvis man ønsker initiativrike, ansvarlige og motiverte medarbeidere som skaper gode resultater for organisasjonen. De få medarbeiderne som eventuelt ikke forstår de overordnede målene eller hvordan man best bidrar til måloppnåelse, bør håndteres individuelt. Dermed unngår man å demotivere den store majoriteten av medarbeidere som blir forhindret fra å gjøre en god jobb på grunn av slike mål.

Referanser:

Brown, M. and J. Benson (2003). «Rated to exhaustion? Reactions to performance appraisal processes.» *Industrial Relations Journal* 34(1): 67-81.

DeNisi, A. S. and R. D. Pritchard (2006). «Performance appraisal, performance management and improving individual performance: A motivational framework.» *Management and Organization Review* 2(2): 253-277.

Humphrey, S. E., J. D. Nahrgang, et al. (2007). «Integrating motivational, social and contextual work design features: A meta-analytic summary and theoretical extension of the work design literature.» *Journal of Applied Psychology* 92(5): 1332-1356.

Send oss leserbrev til post@lomediamedia.no. Skriv kort og poengtert. Vi redigerer innleggene for å få på flest mulig meninger. De fleste innlegg blir lagt i sin helhet ut på www.ntl-magasinet.no, også de som ikke kommer på trykk i bladet.

NAV – velferdsstatens mulighetsarena

Det var med glede vi i januar deltok på LO sin NAV-konferanse på Sørmarka. Det å komme på en slik samling og møte kunnskapsrike og engasjerte NAV-medarbeidere er en ren vitamininnsprøytning for oss.

Beskjeden fra deltagerne på samlingen var klar. Mer veilednings- og arbeidsmarkedskompetanse i NAV og mer fokus på kvalitet fremfor kun kvantitet. Beskjeden er mottatt og vi vil følge dette opp videre!

Etableringen av NAV har vært en reform som har stilt store krav til både NAV som organisasjon, men ikke minst til hver enkelt av dere som jobber i NAV. Vi innser at det er noe ganske annet å lese om en fortvilet mor som ikke har fått utbetalt sykepenger og bekymrer seg over hvordan hun skal få betalt mat og husleie, enn det er å møte denne moren i hverdagen i den konkrete situasjonen. Dette er krevende og vi vil gi honnør til NAV-ansatte som står på og gjør en innsats hver dag.

En av hovedmålsettingene med NAV-reformen var at NAV sammen med brukerne skulle bli bedre til å se hele mennesket og hele utfordringsbildet den enkelte står i. Dette skulle legge grunnlaget for utarbeidelse av helhetlige avtaler og planer for å bistå den enkelte til å komme i arbeid ut fra sine individuelle behov. Økt bruk av skreddersøm var og er en målsetting som skal kjennetegne oppfølging og veiledning i NAV.

Vår målsetting er at NAV skal bli velferdsstatens beste mulighetsarena. Mennesker som oppsøker NAV skal gå ut igjen med økt kunnskap og tro på at det finnes muligheter de ikke var klar over. Mennesker som kanskje har gitt opp håpet om at det finnes noen plass for dem i arbeidslivet, skal etter kontakten med NAV se at dette ikke stemmer.

FOTO: TRID NGUYEN

GITT OPP: Mennesker som kanskje har gitt opp håpet om at det finnes noen plass for dem i arbeidslivet, skal etter kontakten med NAV se at dette ikke stemmer, skriver stortingsrepresentantene.

En av hovedmålsettingene med NAV-reformen var at NAV sammen med brukerne skulle bli bedre til å se hele mennesket og hele utfordringsbildet den enkelte står i.

Allikevel vet vi at det også fremover vil være mennesker som ikke kan jobbe 100 prosent og noen vil ikke kunne jobbe i det hele tatt. Disse menneskene skal sikres et verdig liv. Vårt mål er imidlertid at vi i mye større grad enn i dag skal gi mennesker muligheter til å delta og bidra ut fra sine egne forutsetninger. Og det er her NAV har en nøkkelrolle. Ingen aktører skal være bedre enn NAV til å se hvilke

arbeidsmuligheter den enkelte har.

Skal NAV være i stand til å utføre denne rollen trenger veilederne i NAV kompetanse, og ikke minst et IKT-verktøy som støtter et slikt arbeid.

Modernisering av IKT i NAV har startet. Flere ansatte får færre personer å følge opp og veilednings- og arbeidsmarkedskompetansen i NAV jobbes det med å få på plass. Vi er på vei, men vi er ikke fornøyde.

Derfor vil vi fortsette å styrke NAV slik at NAV bygger egen kompetanse og utfører flere veilednings- og formidlingsoppgaver selv.

(Innlegget forkortet. Red.)

**Anette Trettebergstuen,
Tove Linnea Brandvik,
Thor Erik Forsberg,
Steinar Gullvåg, Kari Henriksen**
Arbeiderpartiets medlemmer i Arbeid og sosialkomiteen på Stortinget.

NHO vil bruke statlig tvang

Politisk redaktør Kjell Werner finner i NTL Magasinet 1-2012, side 41, at «Det er overraskende at NHO setter et så kraftig søkelys på manglende reformer i offentlig sektor». NHO-sjef Johan C. Bernander hadde nemlig satt behovet for statlige tvangssammenslutninger av kommuner som hovedtema for NHOs årskonferanse.

Det burde imidlertid ikke være noen overraskelse. NHO er talerør for sine medlemsbedrifter og kommunesektoren representerer et stort marked for private underleverandører (anbudskonkurranser). Kommunene er sikre betalere og særlig omsorgssektoren representerer et voksende marked.

«Kommunemarkedet» kan gi NHOs medlemsbedrifter større inntektsmuligheter, hvis antall kommuner kan reduseres og hvis befolkningen i landet kan sentraliseres. I dag har 54 prosent av kommunene færre enn 5000 innbyggere og dekker 62 prosent av landet. Det er åpenbart et problem for NHO. NHO Service hadde i høst en kampanje for såkalt konkurranseutsettelse av omsorg, renhold og andre tjenester, men denne kampanje synes begrenset til kommuner med minst 5 000 innbyggere. Kampanjen synes å love urealistiske besparelser og kan derfor tenkes å være i strid med markedsføringsloven.

Internasjonale undersøkelser viser at såkalt konkurranseutsettelse, dvs bruk av private underleverandører for utførelse av ulike offentlige forvaltningsoppgaver, ikke generelt sett kan sies å føre til offentlige utgiftsbesparelser. Det er ellers slik at innbyggerne i min-

dre kommuner gjennomgående er mer fornøyd med kommunale individrettete tjenester enn innbyggerne i de større kommuner. Nedbygging av lokale demokratiske enheter kan således ikke gis noen velferdsmessig eller utgiftsmessig begrunnelse.

Werner hevder at Bernander har et godt poeng, når det hevdes at en kommune bør være et sammenhengende bo- og arbeidsmarked. Dette syn må bety at hverken Bernander eller Werner har tenkt igjennom hva de hevder.

Hadde de fulgt med i norsk kommunedebatt ville de visst at Christiansen-utvalget, kfr NOU 1992:15, ikke kunne gjøre bo- og arbeidsmarkedetsargumentet gjeldende. Årsaken er konsekvensene. Oslo måtte i så fall utvides til å omfatte de store deler av Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland, Vestfold, Buskerud og kanskje Telemark. Et slik kjempekommune vil kunne ha nærmere 1,5 mill innbyggere eller nærmere 30 prosent av innbyggerne i landet. Den vil utgjøre «en stat i staten» og ha et betydelig antall stortingsrepresentanter. Tilsvarende kjemper vil man få ved alle de større byer. Christiansen-utvalget ønsket klart ikke slike kjempekommuner og lot derfor bo- og arbeidsmarkedsprinsippet falle.

Werner har imidlertid rett i at Bernander og NHO burde tenke på konkurranseutsatt næringsvirksomhet og krisen i Europa. Werner burde derimot ha skjønt og tatt kraftig avstand fra NHOs forsøk på å melke kommunesektoren ved statlig hjelp.

Stein Østre

professor, Høgskolen i Hedmark

Kjell Werner
Politisk redaktør, ANB

Grunnloven oppdateres

Grunnloven er i ferd med å bli oppdatert og mer moderne. Menneskerettighetene får en mer sentral plass og utdypes i et nytt kapittel. Vi kan skrive et nytt kapittel i Norges historie. Det vil være en fin gave til 200-årsjubileet i 2014.

Tidligere stortingsrepresentant Inge Lønning (H) har ledet utvalget som har foretatt en begrenset revisjon av Grunnloven. Sentrale menneskerettigheter foreslås nedfelt i Norges overordnede lov. På den måten sikres disse rettighetene et ekstra vern, i og med at det trengs to tredels flertall for å forandre Grunnloven. Det må også ligge et stortingsvalg mellom forslag og vedtak når Grunnloven endres.

Grunnlaget for revisjonen av Grunnloven ble lagt gjennom et tverrpolitisk forlik våren 2008. Da ble de politiske partiene enige om en ny bestemmelse der formålet blir definert slik at loven skal ivareta demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.

Ikke-diskriminering, personvern, privatlivets fred, demonstrasjonsfrihet og barns rettigheter er blant de temaene som nå får grunnlovsvern dersom forslagene følges av Stortinget. Men det blir likevel ingen dramatisk endring av Grunnloven, og den videreføres i sin gamle språkdrakt.

Forslagene fra Lønning-utvalget virker i utgangspunktet fornuftige og lite kontroversielle, men det vil likevel bli politisk diskusjon.

Utvalgsmedlem Carl I. Hagen (Frp) har sagt nei til punkter han karakteriserer som sivile og politiske rettigheter. Også Arbeiderpartiets Martin Kolberg hever en advarende pekefinger. Han frykter at domstolene får økt makt på bekostning av politikerne.

Hagen og Kolberg har noen poenger som bør diskuteres nøye, både i politiske miljøer og blant folk flest. Frykten for en mer rettsliggjøring av samfunnet er reell. Begrepet rettsliggjøring er vanskelig å kommunisere, men enkelt sagt betyr det at vi alle får rettigheter på område etter område. Satt på spissen skal vi da med Grunnloven i hånden kunne kreve å få eksempelvis jobb eller hus.

En slik utvikling kan bringe oss mer i retning av amerikanske tilstander. Det er det bare skrankeadvokater som tjener på.

» Hagen og Kolberg har noen poenger som bør diskuteres nøye, både i politiske miljøer og blant folk flest.

Det nytter ikke bare å holde kjeft

Flere har forsøkt å ta hverdagsrasismen ved hornene den siste tiden. Og det er et viktig tema å ta opp, for hva er egentlig hverdagsrasisme?

Det konkluderes med at hverdagsrasisme er ytringer og slengkommentarer såpass negativt ladet at vi ikke vil like å bli kalt det selv. Så vi må tenke oss om før vi snakker. Eller rettere sagt: Vi må ikke alltid si hva vi tenker. Men er det ikke nettopp tanken som er problemet?

Hverdagsrasisme er dessverre mer enn tåpelige utsagn. Ord vi sier har opphav i våre tanker. Våre tan-

»» Hverdagsrasisme er det ansikt fordømmene får når de går fra å være tanker og holdninger til å bli ord og handlinger. **Hilde Jørgensen, leder av Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom.**

ker er knyttet til holdninger, forventninger og antakelser om verden rundt oss. Hverdagsrasisme kan nok ofte komme i form av rasistiske bemerkninger, men er uttrykk for noe langt alvorligere. Og hverdagsrasismen blir ikke borte om bare vi holder kjeft. I stedet må våre tanker og holdninger endres.

Hverdagsrasisme er uttrykk for fordommer – at vi tror vi vet noe

om et fremmed menneske, hva dette mennesket tenker og hvordan det handler, basert kun på ytre betraktninger. Derfor vil vi gi jobben til en som er herfra, ikke derfra, fordi vi da tror «vi vet hva vi får». Hverdagsrasisme er slik sett mer enn ord – det er diskriminerende handlinger. Og grunnen er nettopp det, at bak hverdagsrasismens dagligdagse hendelser, utført av daglig-

dagse mennesker, ligger en forventning om forskjellighet mellom «han og meg» som stikker dypere enn kun til å referere til rent overflatiske faktorer. Hvorfor ellers skulle vi hengt oss sånn opp i utseende på folk?

En fordom er altså en irrasjonell antakelse om andre menneskers personlighet og identitet, basert på bilder og meninger vi allerede har

ILLUSTRASJONSFOTO: COLOURBOX

gjort oss opp om mennesket foran oss. Fordommer er vi alle, i varierende grad, bærere av. Denne svakheten – menneskets tanke-tomme evne til å koble folks ytre med forutinntatte inntrykk av personers indre følelsesliv og praktiske talent – er det som gjør oss så mottakelige for rasisme.

Hverdagsrasisme er det ansikt fordommene får når de går fra å være tanker og holdninger til å bli ord og handlinger. Hverdagsrasisme må alltid gjenkjennes og konfronteres, men kan aldri ties i hjel. For holdninger forandres ikke av taushet: Også i tankene kan rasismen spire og gro.

Hilde Jørgensen,

leder i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom og NTL-studentmedlem

Gratis NTL-kurs med søknadsfrist i mars

Alle kursene holdes på Sørmarka kurs- og konferansesenter www.sormarka.no. Kursene er gratis for NTL-medlemmer, dvs. NTL dekker kurs-, reise- og oppholdsutgifter.

Søknad sendes via våre hjemmesider www.ntl.no. Evt. spørsmål rettes til Britt Barlie, Tlf 23 06 15 41, Norsk Tjenestemannslag, Møllergt. 10, 0179 Oslo. Faks: 23 06 15 55.

På vakt for arbeidsmiljøet

Kurs for verneombud

Bli kjent med din rolle som verneombud.

Lær om:

- dine rettigheter og plikter som verneombud
- arbeidsmiljøloven med vernetjenestens rolle
- psykososialt arbeidsmiljø/konflikter

Målgruppe: Verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg, men kan også søkes av andre NTLere.

Tid: 11. – 13. april

Søknadsfrist: 2. mars

Forelesere: Anette Paul, AKAN, Arne Bernhardsen, redaktør Gyldendal, Harald Pedersen, arbeidsrettsadvokatene.

Personkonflikter/trakassering

Jus, saksbehandling og praktisk psykologi

Viktige temaer på kurset vil bl.a. være:

- Konfliktskalering og konfliktbasert trakassering
- HMS – trekanten og rettslig gjennomgang av begrepene «konflikt» og «trakassering» – arbeidsmiljølovens krav
- Juridiske prinsipper for saksbehandling
- Utarbeidelse av prosedyrer/retningslinjer for håndtering av konflikter og trakassering
- Helsemessige, økonomiske og juridiske konsekvenser når saken ikke lar seg løse internt
- Tillitsvalgtes rolle - rettslige vurderinger/ fratredelsesavtaler

Målgruppe: Alle NTLere

Tid: 16.–18. april

Søknadsfrist: 9. mars

Foreleser: Harald Pedersen, jurist og spesialist på arbeidsmiljørett.

Bli kjent med NTL

Organisasjonskunnskap (NTL-skolen trinn I)

Hvor godt kjenner du forbundet ditt? I møte med andre NTLere får du kjennskap til:

- NTLs oppbygging og organisasjonsarbeid
- Medbestemmelse
- Lønns- og arbeidsvilkår
- Fagbevegelsens historie og utfordringer

- LO-favør-medlemsfordeler

- Verving

Målgruppe: Alle NTLere.

Tid: 16.–20. april

Søknadsfrist: 9. mars

Forelesere: Reidun Aamland Andersen, Vibecke Solhaug og Anita K. Solhaug, forbundskontoret og Kjell Edvard Fixdal, historiker.

Nytt kurs!

Mot samme mål – styret i arbeid

- Kurs for hele styret. Aktuelle temaer på kurset vil være:
- Kommunikasjon og samhandling
- Arbeidsdeling i styret
- Kurstilbud
- Økonomiske støtteordninger
- Økonomiansvar

Målgruppe: NTL-styret eller andre som kan tenke seg å påta seg styreverv

Tid: 9.–11. mai

Søknadsfrist: 30. mars

Forelesere: Reidun Aamland Andersen, Anita Busch og Britt Barlie, forbundskontoret. Karin Fevaag Larsen, nygiver

Nytt kurs!

Pensjon

Kurset vil baseres på både fakta og politikk.

Sentrale temaer på kurset vil være:

- Den nye folketrygden fra 1.1.2011
- Vår tjenstepensjon, en pensjon å forsvare?
- AFP
- Ny uføretrygd – velferd – arbeidslinje?

Målgruppe: NTLs tillitsvalgte og andre med interesse for temaene.

Tid: 14.–15. mai

Søknadsfrist: 30. mars

Forelesere: Dag Westhrin, forbundskontoret

Medlemmer med ikke-vestlig bakgrunn oppfordres til å søke!

NTL-kurs i

Studentaksjon 1971: For første gang ble Stortinget invadert av demonstranter den 26. mars 1971. Nærmere to hundre ungdommer banet seg vei gjennom ankomsthallen. Politiet ble tilkalt, og aktivistene formelig skyflet ut av bygningen. I hallen lå papir og knust glass strødd ut over gulvet, og inngangsdøra ble ødelagt i tumultene. Bakgrunnen for aksjonen var en husleiestreik som Faglig Studentfront satte i gang etter at Studenttinget hadde godkjent en økning på 15 kroner måneden for studenthyblene. Streiken slo etter hvert dårlig an hos de fleste studentene. På den tiden hadde Faglig Studentfront rundt tre hundre medlemmer på Blindern. Ledelsen ble dominert av SUF-medlemmer og sympatisører, og de sto i skarp opposisjon til de øvrige studentorganisasjonene. TEKST OG FOTO: ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK

Kari Gjestehy ble, som første kvinne, riksmeklingsmann i 2009. Hva kalles stillingen nå?

SVAR: .....

VINN Send inn riktig svar sammen med ditt navn, forbund + adresse til LO Media, Møllergt 10, 0179 Oslo. Merk med **QUIZ 2/12**. Du kan også svare direkte på nettet: www.aktuell.no. En vinner får en iPod Shuffle.

FRIST for å være med i konkurransen er **9. mars 2012**. Løsning og vinnere presenteres i neste utgave og på www.aktuell.no.

FORRIGE NØTT: Det var Pablo Picasso som, sammen med norske kunstnere, sto for utsmykningene av Høyblokka. **Vinner ble:** Nina Sole

? sudoku

Regler: De tomme feltene må fylles med et tall fra 1 til 9. Hver eneste rad og rekke må inneholde alle tall fra 1 til 9. Hvert storfelt på 3x3 felter må også inneholde alle tall fra 1 til 9. Ingen tall kan brukes mer enn én gang på en rekke, rad eller storfelt.

Løsning:

2	6	1	9	5	8	7	3	4
5	7	2	3	4	1	6	8	9
8	4	3	6	9	7	1	5	2
1	9	6	7	4	3	8	2	5
4	3	8	5	1	2	7	6	9
7	2	8	6	9	3	4	1	5
3	1	4	6	8	7	2	5	9
6	9	5	2	1	8	3	7	4

5		9			1	6		
	1					2		9
6	8		3			4		
7			8		9			1
1			7		3			5
		3			6		9	2
9		7					6	
		1	9			7		4

arbeidslivsquiz ?

- 1** Hvem var Kari Gjestehys forgjenger?
a) Roland Webster b) Svein Longva
c) Kurt Foss
- 2** Samefolkets nasjonaldag feires
a) 22. januar b) 1. februar c) 6. februar
- 3** Dagen ble erklært som offisiell norsk flaggdag fra og med
a) 1993 b) 2000 c) 2004
- 4** Fylket med den laveste ledigheten er
a) Sogn og Fjordane b) Møre og Romsdal
c) Hordaland
- 5** Den høyeste ledigheten finner vi i
a) Sogn og Fjordane b) Telemark c) Nord-Trøndelag
- 6** PST står for?
a) HEI - du der! b) Postens Sykkelbudtjeneste
c) Politiets Sikkerhetstjeneste

RIKTTIGE SVAR: 1b, 2c, 3c, 4a, 5b, 6c.

Les flere omtaler og anmeldelser på: www.aktuell.no

Dobbelt jubileum

Musikk

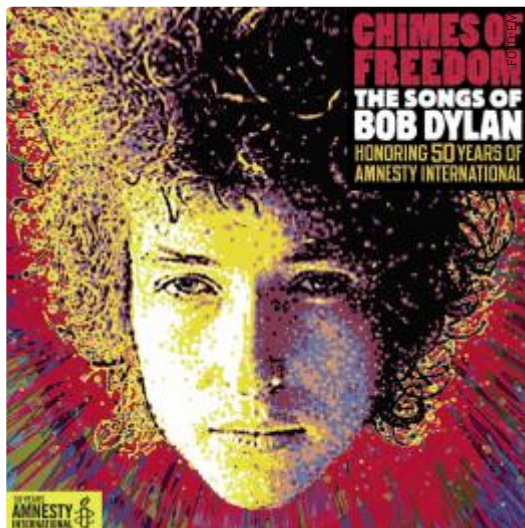

Chimes of Freedom: The Songs of Bob Dylan: Honoring 50 Years of Amnesty International
Fontana/Universal 2012

I 1962 kom Bob Dylans debutalbum. Samme år ble Amnesty International etablert som en permanent organisasjon. Blant de aller første aktivitetene var å sende en observatør for å følge rettssaken mot Nelson Mandela i Sør-Afrika.

Fire cd-er markerer det doble femtiårsjubileet. Eneste fellesnevner er opphavsmannen. Dylan selv leverer tittelsporet i 1964-versjonen, i tillegg stiller over 80 artister. De fleste av de 75 innspillingene er gjort for anledningen, men noen konsertopptak har også fått plass. Ytterligere tre bonusspor er kun tilgjengelig digitalt.

Med over fem timer musikk og så mange involvert, må det bli stor spredning i uttrykk og kva-

litet. Eldst er Pete Seeger (92), som (selvfølgelig) framfører «Forever young». Yngst er Miley Cyrus (19), kjent fra Disney-suksessen «Hannah Montana». Britiske Adele (født 1988) hentet nylig hjem seks Grammy-priser, og beviser at hun ikke trenger mer enn et piano i tillegg til stemmen for å begeistre publikum. En lang rekke mindre kjente navn dukker opp blant veteraner som Joan Baez, Eric

Clapton, Mark Knopfler, Sting og Lucinda Williams.

Best ut kommer de som løsriver seg fra tidligere versjoner. Jazzpianist og sanger Diana Krall har en dempet framføring av «Simple Twist Of Fate», mens ektemannen Elvis Costello gjør sin vri på «Licence to kill». Bryan Ferry gir «Bob Dylan's Dream» fra 1963 en helt ny innpakning, og irsk-amerikanske Flogging Molly sparker nytt liv i «The Times They Are a-Changing».

Artister, musikere og andre bidragsyttere deltar gratis. Over-skudd går til Amnesty International.

Øystein Bråthen

Imponerende fra Chris Tvedt

Chris Tvedt: Av jord er du kommet
Cappelen Damm 2012

Fjorårets Rivertonprisvinner er klar med en ny krim – «Av jord er du kommet», og presenterer oss for en ny hovedperson, KRIPOS-etterforsker Edvard Matre. Han blir stående uten spor etter et drap i en skogsbygd på Østlandet. I Bergen går spekulasjonene om en mulig serieoverfallsmann etter at en kvinne er funnet drept og en annen ligger i

koma. For Edvard, som nå sendes til Bergen, blir det et møte med sitt gamle hjemsted og familie. Samtidig bestemmer myndighetene seg for å åpne en massegrav fra Gaustad sykehus. Edvard får beskjed om at et av likene er hans mor. Hvordan kan dette henge sammen? For første gang forstår Edvard at han må være adoptert, og hans søken etter svar om sin egen identitet går parallelt med etterforskningen av mordene. Velskrevet, spennende og komplett.

Chris Tvedts aller beste.

Liv Lysaker

Knallbra av Wahlberg

Karin Wahlberg: Trøsteren
Oversatt av Bodil Engen Juritzen 2012

«Trøsteren» er Wahlbergs andre bok om politietterforskeren Claes Claesson og hans kone overlegen Veronika Lundborg. En kvinne blir skutt og Veronika opererer den skadde. Alt går tilsynelatende bra, men plutselig og uforståelig dør pasienten, og Veronika anklages for slurv. Er det en sammenheng med et nyfødt barn som blir funnet utenfor sykehuset? Har den unge, nye hjelpepleieren noe med saken å gjøre? Velskrevet, troverdig og veldig, veldig spennende!

Liv Lysaker

Anbefalt

Sterk debut

Marit Reiersgård: Stolpesnø
Gyldendal 2012

Fem år gamle. Oda forsvinner sporløst. Naboen, Raimo, er på vei til sin hemmelige elskerinne, Vibeke, som også har et forhold til Janne. Raimo finner Vibeke kvalt i sengen sin, og forlater åstedet uten å gjøre noe som helst. «Stolpesnø» er noe av det beste jeg har lest av en norsk debutant på lang tid.

Liv Lysaker

Svært vellykket

Michael Hjort/ Hans Rosenfeldt: Dødens disippel
Oversatt av Håvard Syvertsen
Aschehoug 2012

Dette er andre bok om den nedkjørte kriminalpsykologen Sebastian Bergman. Etter en rekke kvinnedrap i Stockholm, greier Sebastian å tvinge seg med i etterforskningen. Velskrevet og spennende – en svært vellykket nummer-to-bok!

Liv Lysaker

Humor på toppnivå

Børge Lund: Lunch album #2
Angry Kjell
Egmont 2012

Børge Lund har i løpet av kort tid etablert seg blant Norges beste serieskapere, og er nå ute med Lunch-album nummer to. Børges univers er tegnet med en strek på høyt internasjonalt nivå, og kombinert med treffsikre replikker gjør dette albumet til en latterfest.

Ole Palmstrøm

Kjersti Thorsen
Haugen 45
3048 Knausen

26. april 2011

Kjære Kjersti.

Vennligst se bort fra vårt tidligere krav om P-gebyr for feilparkert bil ved fergeleiet i Lillevika. Vi velger nå å sette lit til deres forklaring om at bilen ble stjålet og etterlatt av biltyven.

Ber dem også vennligst om å si ifra til deres advokat at saken er henlagt. Gjerne så snart som overhodet mulig.

Med vennlig hilsen

Handwritten signature

Nå har alle råd til å ikke finne seg i det.

Er du medlem i et LO-forbund kan du få din egen advokat, også privat. Advokatforsikring koster 110 kroner i måneden og gir deg hjelp hvis du trenger juridisk bistand.

Les mer på lofavor.no, send sms ADVOKAT til 2440 eller ring 815 32 600.

Tar over Rikskonsertene

NY DIREKTØR: Turid Birkeland (t.v.) får blomster av kulturminister Anniken Huitfeldt etter utnevnelsen som ny direktør for Rikskonsertene. FOTO: VIDAR RUUD/ANB

Turid Birkeland blir Rikskonsertenes nye sjef.

■ **ANDERS HAUGE-ELTVIK** (tekst)
anders@lomeia.no

Tidligere kulturminister og AUF-leder Turid Birkeland ble i februar ansatt som ny direktør i Rikskonsertene. Hun starter i en seksårig åremålsstilling den 16. april.

– Turid Birkeland er den beste vi kunne fått til denne jobben. Vi har søkt etter en tydelig og kreativ leder, og Turid har disse egenskapene. I tillegg har hun bred erfaring fra kunst- og kulturlivet, sier kulturminister Anniken Huitfeldt.

Styrelederen er også fornøyd:

– Vi i styret er svært glade for at vi har funnet en ny sterk leder til jobben som direktør for

Rikskonsertene. Turid Birkeland er kompetent, har relevant erfaring og er flink til å kommunisere og motivere. Rikskonsertene skal videreutvikle seg i samspill med en rekke organisasjoner og aktører, og det er viktig å være åpen for alle innspill, og samtidig ha en tydelig retning. Dette tror vi Turid Birkeland vil klare godt i lag med de ansatte, sier Leif Holst Jensen.

Birkeland selv er glad for å få den nye jobben.

– Jeg gleder meg til å være med på å utvikle Rikskonsertene videre som en moderne institusjon, og få til et godt samspill med den kompetansen som finnes rundt om i landet, seier Turid Birkeland.

Birkeland kommer fra jobben som seniorrådgiver i Telenor Broadcast Holding. Hun har også vært kultursjef i NRK og festivalsjef i Risør kammermusikkfest.

Leder Jon Egil Brekke i NTL Kunst- og kul-

turformidling, og ansatt ved Rikskonsertene, tror Birkeland vil fungere bra som sjef.

– Mitt inntrykk er at hun av omtale er ryddig på hva hun kan og ikke kan, og er i stand til å få folk i sving rundt seg. Vi regner med det skal være en god sjanse for at det fungerer bra, sier han.

Rikskonsertene er inne i en omstillingsperiode, og utvikling av nye formidlingsformer blir en viktig del av Birkelands nye jobb.

“ Hun er den beste vi kunne fått til denne jobben.

Kulturminister Anniken Huitfeldt